

Regeringens proposition

1998/99:53

Lag om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Prop.
1998/99:53

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 4 mars 1999.

Göran Persson

Lars-Erik Lövdén
(Finansdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ny lag om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Den nya lagen bygger på EG-direktivet 97/5/EG av den 27 januari 1997 om gränsöverskridande betalningar. Syftet med lagen är att betalningsöverföringar till och från utlandet skall bli snabbare och säkrare. Bestämmelserna är inte begränsade till konsumenter, utan de riktar sig även till små och medelstora företag. Regleringen får dock anses vara väsentligen konsumentinriktad.

Lagen omfattar betalningar upp till 50 000 euro. Av lagen följer en skyldighet för banker och andra institut som bedriver gränsöverskridande betalningsförmedling att informera kunderna om villkoren för en sådan förmedling. Den svenska lagens krav på information föreslås vara strängare än direktivets bestämmelser. Det föreslås också att det skall få ta högst sex dagar för en betalning att komma fram till betalningsmottagaren. Om pengarna förkommer under betalningsförmedlingen har avsändaren rätt att få tillbaka det förkomna beloppet, s.k. återbetalningsgaranti. Denna garanti har dock begränsats till ett belopp motsvarande 12 500 euro.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 14 augusti 1999.

1	Förslag till riksdagsbeslut.....	3
2	Lagförslag.....	4
2.1	Förslag till lag om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.....	4
2.2	Förslag till lag om ändring i prisinformationslagen (1991:601).....	9
3	Ärendet och dess beredning.....	10
4	Närmare om direktivets innehåll	11
5	Förfarandet vid betalningsöverföring	15
6	Allmänna synpunkter på lagregleringen.....	17
6.1	Direktivets syfte m.m.	17
6.2	Direktivets räckvidd	19
6.3	Bör lagregleringen gå längre än direktivet?	22
6.4	Tillämplig lag	25
6.5	Tillämpning av allmänna kontraktsrättsliga regler och institutens ersättningskyldighet när en betalningsöverföring inte har verkställts	27
6.6	Sanktioner	29
6.7	Reglering av tvister	33
6.8	Force majeure.....	34
6.9	Tidsåtgång för en betalningsöverföring	36
6.10	Lagtekniska frågor	38
6.11	Penningtvätt.....	40
6.12	Ikraftträdande	41
7	Allmänhetens bankombudsman.....	42
8	Ekonomiska konsekvenser.....	43
9	Författningskommentar.....	44
9.1	Förslaget till lag om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet	44
9.2	Förslaget till lag om ändring i prisinformationslagen (1991:601).....	53
Bilaga 1	Europaparlamentets och rådets direktiv 97/5/EG av den 27 januari 1997 om gränsöverskridande betalningar (avskrift)	54
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanser avseende promemorian om betalningsöverföringar till och från andra stater inom Europeiska unionen m.m. (Fi 97/3720)	64
Bilaga 3	Lagrådsremissens lagförslag.....	65
Bilaga 4	Lagrådets yttrande	71
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 4 mars 1999.....		73
Rättsdatablad.....		74

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 1998/99:53

Regeringen föreslår att riksdagen

antar regeringens förslag till

1. lag om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,

2. lag om ändring i prisinformationslagen (1991:601).

2 Lagförslag

Prop. 1998/99:53

2.1 Förslag till lag om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Härigenom föreskrivs följande.

Tillämpningsområde

1 § Denna lag gäller betalning som en fysisk eller juridisk person (beställare) gör från Sverige till en fysisk eller juridisk person (betalningsmottagare) i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller från en beställare i en sådan stat till en betalningsmottagare i Sverige. Betalningen skall därvid utföras av en bank eller annat företag, som utför betalningsöverföringar till utlandet, genom att beloppet överförs till en bank eller annat motsvarande företag som betalningsmottagaren anlitar.

Lagen är endast tillämplig på betalningar som görs i euro eller någon annan av EES-staternas valutor till ett högsta belopp motsvarande 50 000 euro.

Lagen gäller inte betalningsöverföringar som görs på uppdrag av banker eller andra företag som avses i första stycket.

Definitioner

2 § I denna lag avses med

förmedlande bank: en bank som medverkar i en betalningsöverföring utan att ha anlitats av beställaren eller betalningsmottagaren,

acceptdag: den dag då beställaren har erlagt det belopp och lämnat de uppgifter som banken kräver för att kunna verkställa betalningsöverföringen,

bankdag: dag då banken har öppet.

Vad som sägs i denna lag om bank gäller även sådana andra företag som avses i 1 § första stycket.

Informationsskyldighet

3 § Banker som verkställer betalningsöverföringar skall informera kunderna om villkoren för en betalningsöverföring. Informationen skall lämnas skriftligen eller i elektronisk form. Den skall innehålla

1. den tid det tar att överföra ett belopp till den bank som betalningsmottagaren anlitar, med angivande av hur tiden beräknas, och den tid det tar från det att betalningsmottagarens bank har tagit emot ett belopp till dess att det betalningsmottagarens konto krediteras,

2. hur kundens kostnader för överföringen skall beräknas,

3. den dag banken debiterar beställarens konto respektive krediterar betalningsmottagarens konto,
4. hur de växlingskurser som används beräknas,
5. lagens tillämpningsområde och bankens ersättningsskyldighet enligt 14 § när en betalningsöverföring inte verkställs och
6. möjligheterna att få klagomål och begäran om ersättning prövade när ett uppdrag utförs felaktigt och hur kunden i så fall skall gå till väga.

4 § En bank som har verkställt en betalningsöverföring eller tagit emot ett överfört belopp skall lämna beställaren respektive betalningsmottagaren tydlig information om överföringen. Informationen skall lämnas skriftligen eller i elektronisk form. Den skall innehålla

1. uppgifter som gör det möjligt för beställaren och betalningsmottagaren att identifiera betalningen,
2. det belopp som betalningsöverföringen avsåg,
3. samtliga kostnader för beställaren respektive betalningsmottagaren och
4. den dag banken debiterat beställarens konto respektive krediterat betalningsmottagarens konto.

Om beställaren har angett att kostnaderna helt eller delvis skall bäras av betalningsmottagaren, skall den bank som betalningsmottagaren anlitar informera honom om detta. Om valuta har växlats, skall den bank som har utfört växlingen informera sin kund om den kurs som har använts.

Information behöver inte lämnas enligt denna paragraf om beställaren eller betalningsmottagaren förklarar att han avstår från den.

5 § I fråga om underlåtelse att lämna information enligt 3 och 4 §§ eller som annars är av särskild betydelse från konsumentsynpunkt finns bestämmelser i marknadsföringslagen (1995:450).

Överenskommelse om tid och kostnader för en betalningsöverföring

6 § När en bank åtar sig att verkställa en betalningsöverföring, skall banken på beställarens begäran lämna bindande utfästelse i fråga om tiden och kostnaderna för överföringen. Motsvarande gäller för en bank som på betalningsmottagarens begäran åtar sig att ta emot det belopp som en betalningsöverföring avser.

Tid för utförande av en betalningsöverföring och ersättning vid försening

7 § Det belopp som en betalningsöverföring avser skall överföras till den bank som betalningsmottagaren anlitar senast före utgången av femte bankdagen från acceptdagen, om inte beställaren och den anlitate banken uttryckligen har kommit överens om någon annan tid.

Den bank som beställaren anlitar är inte bunden av den angivna tidsfristen eller överenskommen tidsfrist om den vidtar åtgärder med stöd av lagen (1993:768) om åtgärder mot penningtvätt.

8 § Om det belopp som en betalningsöverföring avser inte har överförts till den bank som betalningsmottagaren anlitar inom den tid som avses i 6 § eller 7 § första stycket, har beställaren rätt till ersättning av den bank som han har anlitat. Ersättningen utgörs av ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den dag då beloppet senast skulle ha överförts till den dag då överföringen skedde.

Om det beror på en förmedlande bank att beloppet inte har överförts till betalningsmottagarens bank inom den tid som avses i första stycket, skall den förmedlande banken betala ersättning till beställarens bank beräknad på det sätt som anges i första stycket.

Första och andra styckena gäller inte, om banken visar att dröjsmålet beror på beställaren.

9 § Den bank som betalningsmottagaren anlitar skall göra det belopp som betalningsmottagaren skall erhålla tillgängligt för honom före utgången av bankdagen efter den då beloppet överfördes till banken, om inte betalningsmottagaren och banken har kommit överens om någon annan tid.

Den bank som betalningsmottagaren anlitar är inte bunden av den angivna tidsfristen eller överenskommen tidsfrist om den vidtar åtgärder med stöd av lagen (1993:768) om åtgärder mot penningtvätt.

10 § Om den bank som betalningsmottagaren anlitar inte har gjort det belopp som han skall erhålla tillgängligt för honom inom den tid som avses i 6 § eller 9 § första stycket, är betalningsmottagaren berättigad till ersättning av banken. Ersättningen utgörs av ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den dag då beloppet senast skulle ha varit tillgängligt för betalningsmottagaren till den dag då det blev tillgängligt.

Första stycket gäller inte, om banken visar att dröjsmålet beror på betalningsmottagaren.

Förbud mot avdrag för kostnader

11 § En bank som medverkar vid en betalningsöverföring får inte göra avdrag för kostnader från det belopp som skall överföras, om inte beställaren har angett att kostnaderna helt eller delvis skall bäras av betalningsmottagaren.

Den rätt till ersättning som den av betalningsmottagaren anlitate banken kan ha för förvaltning av hans konto i banken får inte dras av från det överförda beloppet i samband med redovisningen av detta.

12 § Om den bank som beställaren anlitar eller en förmedlande bank har gjort avdrag för kostnader i strid med 11 §, skall beställarens bank på hans begäran betala det avdragna beloppet till betalningsmottagaren eller, om beställaren begär det, till honom.

Om en förmedlande bank har gjort avdrag för kostnader i strid med 11 § är banken skyldig att betala det avdragna beloppet till beställarens bank eller, om denna begär det, till betalningsmottagaren.

13 § Har den bank som betalningsmottagaren anlitar gjort avdrag för kostnader i strid med 11 §, är banken skyldig att betala det avdragna beloppet till betalningsmottagaren.

Ersättningskyldighet när en betalningsöverföring inte har genomförts

14 § Om det belopp som en betalningsöverföring avser inte har överförts till den bank som betalningsmottagaren anlitar, skall den bank beställaren anlitar till honom

1. betala tillbaka beloppet, dock högst motsvarande 12 500 euro,
2. betala ränta på beloppet, dock på högst motsvarande 12 500 euro, enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den dag då beställaren gav banken uppdraget att utföra betalningsöverföringen till den dag då återbetalning sker, och
3. ersätta de kostnader som beställaren har haft för betalningsöverföringen.

Ersättning som anges i första stycket 1–3 skall betalas till beställaren inom fjorton bankdagar från det att han framställde begäran om ersättning, om inte det belopp som betalningsöverföringen avser dessförinnan har överförts till betalningsmottagarens bank.

Begäran enligt andra stycket får inte framställas före utgången av den tid som avses i 6 § eller 7 § första stycket.

15 § Bestämmelserna i 14 § tillämpas även på en förmedlande bank, som har mottagit det belopp som en betalningsöverföring avser. Ersättningen skall dock betalas till den bank som uppdrog åt den förmedlande banken att medverka. Om anledningen till att betalningsöverföringen inte har genomförts är att den uppdragsgivande banken har lämnat felaktiga eller bristfälliga instruktioner, gäller i stället att den förmedlande banken skall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att det belopp som betalningsöverföringen avser skall betalas tillbaka.

16 § Om anledningen till att det belopp som en betalningsöverföring avser inte har överförts till den bank som betalningsmottagaren anlitar är att beställaren har lämnat sin bank felaktiga eller bristfälliga instruktioner eller att en förmedlande bank, som beställaren själv har valt, inte har utfört sitt uppdrag, gäller inte 14 och 15 §§. I stället skall beställarens bank och övriga berörda banker vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att det belopp som betalningsöverföringen avser skall betalas tillbaka.

Om beloppet betalas tillbaka till beställarens bank, skall denna betala beloppet till beställaren. De berörda bankerna är berättigade att göra avdrag för de kostnader som återbetalningen har medfört.

17 § Om anledningen till att det belopp som en betalningsöverföring avser inte har överförts till den bank som betalningsmottagaren anlitar är att en förmedlande bank, som har fått sitt uppdrag av betalningsmottagarens bank, inte har utfört uppdraget, gäller inte 14 och 15 §§. I stället är betalningsmottagarens bank skyldig att till betalningsmottagaren betala det belopp som betalningsöverföringen avser, dock högst motsvarande 12 500 euro.

Avslutande bestämmelser

18 § Bestämmelserna i 8, 10 och 12–17 §§ inverkar inte på de rättigheter som beställare, betalningsmottagare eller banker, som har medverkat vid en betalningsöverföring, kan ha enligt annan lag eller enligt avtal.

Avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelsen i 14 § är till nackdel för beställaren är utan verkan mot denne.

19 § Att en bank inte fullgör en förpliktelse som banken har enligt denna lag skall inte medföra någon påföljd som anges i lagen, om banken visar att detta beror på ett hinder utanför bankens kontroll som den inte skäligen kunde förväntas ha räknat med när avtalet ingicks och vars följder den inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

Denna lag träder i kraft den 14 augusti 1999.

2.2 Förslag till
lag om ändring i prisinformationslagen (1991:601)

Prop. 1998/99:53

Härigenom föreskrivs att 3 § prisinformationslagen (1991:601) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Särskilda föreskrifter om information till konsumenter finns i konsumentkreditlagen (1992:830), konsumentförsäkringslagen (1980:38) och valutaväxlingslagen (1996:1006).

3 §¹

Särskilda föreskrifter om information till konsumenter finns i konsumentkreditlagen (1992:830), konsumentförsäkringslagen (1980:38), valutaväxlingslagen (1996:1006) och lagen (1999:000) om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Denna lag träder i kraft den 14 augusti 1999.

¹ Senaste lydelse 1996:1010.

Europaparlamentet och rådet har antagit ett den 27 januari 1997 utfärdat direktiv (97/5/EG) om gränsöverskridande betalningar, *bilaga 1*. Direktivet har sin bakgrund i att de finansiella transaktionerna mellan olika stater inom EU ständigt ökar. En betydande del av dessa transaktioner, såväl till antal som till belopp, utgörs av betalningar över nationsgränserna.

Direktivet har föregåtts av att Europeiska kommissionen tidigare under 1990-talet vidtagit en rad olika åtgärder för att på frivillig väg försöka åstadkomma förbättrade förhållanden i vissa hänseenden beträffande betalningsöverföringar till utlandet. Åtgärderna har avsett information till kunder, kostnader för betalningsöverföringar – bl.a. undvikande av dubbeldebitering av avgifter – och förkortning av tiden för verkställande av betalningsöverföringar. Ansträngningarna ledde emellertid inte till några större förbättringar. Kommissionen fann det därför till sist lämpligt och nödvändigt att utarbeta och lägga fram förslag till ett direktiv i ämnet.

Det åligger medlemsstaterna att senast den 14 augusti 1999 sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa direktivet.

Den 12 mars 1997 uppdrog Finansdepartementet åt justitierådet Torkel Gregow att utreda och föreslå hur bestämmelserna i det nämnda direktivet kan införas i svensk lagstiftning. Utredningsmannen avlämnade den 18 december 1997 en promemoria i ämnet; PM angående betalningsöverföringar till och från andra stater inom Europeiska unionen m.m.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. Remissyttrandena finns tillgängliga i lagstiftningsärendet (dnr Fi 97/3720).

Lagrådet

Regeringen beslutade den 28 januari 1999 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 3*.

Lagrådet har den 19 februari 1999 yttrat sig över lagförslagen. Yttrandet finns i *bilaga 4*.

Lagrådet har i sitt yttrande föreslagit ändringar i lagen om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet. Regeringen har i propositionen följt Lagrådets förslag. Förslagen redovisas i avsnitt 6.5 och i författningskommentaren.

Utöver vad som nu har angetts har vissa redaktionella ändringar gjorts i lagförslagen.

Direktivet är tillämpligt på betalningar som en fysisk eller juridisk person i en medlemsstat gör till någon i en annan medlemsstat och som på den förres begäran verkställs av ett kreditinstitut eller något annat företag som i sin verksamhet utför sådana betalningsöverföringar. En förutsättning är dock att betalningen är utställd i någon av medlemsstaternas valutor eller i ecu och att beloppet för betalningen inte överstiger värdet av 50 000 ecu. Undantag har gjorts för fall då betalningsöverföring sker på begäran av ett sådant företag som nyss nämnts eller av ett finansiellt institut.

I materiellt hänseende behandlar direktivet frågor om skyldighet för företag som utför betalningsöverföringar att lämna information till kunder, och företags åtagande beträffande den tid inom vilken en betalningsöverföring skall genomföras. Vidare i fråga om kostnader, dels skadeståndsskyldighet när föreskriven tid inte iakttas, dels förbud mot avdrag för kostnader från det belopp som avses med en betalningsöverföring. Om avdrag ändå gjorts stadgas en skyldighet att betala vad som oriktigt avdragits. Slutligen finns en återbetalningsskyldighet och skadeståndsskyldighet i fall då en betalningsöverföring inte har blivit utförd.

Vad som i fortsättningen sägs om kreditinstitut avser även andra företag som i sin verksamhet utför betalningsöverföringar.

I fråga om information ges bestämmelser om att kreditinstitut skall ge såväl förhandsinformation om villkoren för betalningsöverföringar som information efter det att en betalningsöverföring har utförts eller beloppet mottagits.

I det förra hänseendet föreskrivs att kreditinstituten skall ställa skriftlig, lättförståelig information om villkoren för betalningsöverföringar till sina kunders förfogande och att informationen, när det är lämpligt, kan lämnas i elektronisk form. Det anges också vissa uppgifter som därvid alltid skall lämnas.

Dessa uppgifter avser den tid det tar att utföra en betalningsöverföring räknat tills beloppet krediteras det kreditinstitut som betalningsmottagaren anlitar, varvid tidpunkten för periodens början skall vara klart angiven. Vidare skall tiden från sådan kreditering tills beloppet krediteras betalningsmottagarens konto anges. Grunden för beräkning av avgifter och andra kostnader som kunden skall betala skall anges, den dag som i förekommande fall tillämpas för debitering eller kreditering, de möjligheter kunden har att reklamera och kräva ersättning och hur de utnyttjas samt vilka växlingskurser som används.

I fråga om information angående ett konkret betalningsöverföringsuppdrag anges att kreditinstituten skall, efter utförande eller mottagande av en betalningsöverföring, skriftligen ge sin kund tydlig och lättförståelig information, när det är lämpligt i elektronisk form, såvida inte kunden uttryckligen avstår därifrån. Denna information skall alltid innehålla vissa angivna uppgifter, nämligen om sådant som möjliggör för kunden att identifiera betalningsöverföringen, om det ursprungliga beloppet som avses med betalningsöverföringen, om summan av alla avgifter och andra kostnader som skall betalas av kunden samt om den dag som i förekommande fall tillämpas för debitering eller kreditering.

Enligt artikel 4 skall vidare betalningsmottagaren, om beställaren har angett att kostnaderna för betalningsöverföringen helt eller delvis skall bäras av denne, informeras om detta av det kreditinstitut som han anlitar. När ett belopp har växlats till annan valuta, skall det kreditinstitut som har utfört växlingen informera sin kund om den kurs som har använts.

Artikel 5 innehåller föreskrift om skyldighet för ett kreditinstitut, som är berett att utföra ett uppdrag beträffande en närmare angiven betalningsöverföring, att på kundens begäran göra en utfästelse i fråga om tiden för utförande av betalningsöverföringen och beträffande de avgifter och andra kostnader som skall betalas, fränsett dem som är beroende av kursen för valutaväxling.

I artikel 6 ges bestämmelser om kreditinstituts förpliktelser i fråga om tiden för genomförande av betalningsöverföringar. Det kreditinstitut som den betalande (beställaren) anlitar skall utföra betalningsöverföringen inom den tid som har överenskommit med beställaren. Om avtalad tid inte iakttagits eller, då sådant avtal inte har träffats, beloppet inte har krediterats det av betalningsmottagaren anlitate kreditinstitutet före utgången av den femte bankdagen efter det att betalningsöverföringsuppdraget har antagits och beställaren uppfyllt alla villkor beträffande ekonomisk täckning och nödvändiga uppgifter, skall det av beställaren anlitate kreditinstitutet utge skadestånd till beställaren.

Sådant skadestånd skall utgå i form av ränta på det belopp som betalningsöverföringen avser från den dag då beloppet senast skulle ha krediterats det av betalningsmottagaren anlitate kreditinstitutet till den dag då sådan kreditering skedde. Som ränta skall tillämpas en räntesats som används vid beräkning av skadestånd och som fastställts efter bestämmelserna i den medlemsstat där det skadeståndsskyldiga kreditinstitutet har sitt säte.

När det beror på ett förmedlande kreditinstitut att en betalningsöverföring inte har utförts inom den tid som angetts i det föregående, skall detta enligt samma grunder ersätta det kreditinstitut som beställaren anlitar.

Om det kreditinstitut som betalningsmottagaren anlitar inte har krediterat dennes konto det belopp som betalningsöverföringen avser inom den tid som har överenskommit eller, när sådan överenskommelse inte har träffats, före utgången av bankdagen efter den dag då beloppet krediterades kreditinstitutet, skall detta utge skadestånd till betalningsmottagaren. Skadeståndet utgörs av ränta, enligt samma beräkningsgrunder som nyss angetts, på beloppet från den dag då det senast skulle ha krediterats betalningsmottagarens konto till den dag då sådan kreditering skedde.

Från de föreskrifter om ersättningsskyldighet som nu angetts gäller undantag i fall då det kreditinstitut som beställaren eller som betalningsmottagaren anlitar kan visa att förseningen beror på beställaren respektive betalningsmottagaren.

I artikel 6 föreskrivs slutligen att bestämmelserna om tiden för genomförande av betalningsöverföringar inte inverkar på de rättigheter som annars tillkommer kunder och kreditinstitut, vilka har medverkat i genomförandet av en betalningsöverföring.

Bestämmelser om kostnader finns i artikel 7. Såväl det kreditinstitut som beställaren anlitar som förmedlande kreditinstitut och det av betalningsmottagaren anlitate kreditinstitutet är, sedan beställaren uppfyllt

alla villkor, skyldigt att utföra betalningsöverföringen beträffande hela beloppet – dvs. att avdrag inte får göras för kostnader för överföringen – om inte beställaren har föreskrivit att kostnaderna helt eller delvis skall bäras av betalningsmottagaren. Denna bestämmelse inverkar dock inte på möjligheten för det av betalningsmottagaren anlitade kreditinstitutet att ta ut kostnader av denne för förvaltningen av hans konto enligt gällande regler och bruk. Uttagande av sådana kostnader får dock inte ske för att undgå den angivna skyldigheten att överföra hela beloppet.

Om det kreditinstitut som beställaren anlitar eller ett förmedlande kreditinstitut har gjort avdrag från det belopp som betalningsöverföringen avser i strid med vad som föreskrivs i artikeln, är det av beställaren anlitade kreditinstitutet på beställarens begäran skyldigt att utan avdrag och på egen bekostnad betala det avdragna beloppet till betalningsmottagaren, om inte beställaren begär att beloppet skall krediteras honom. Det anges särskilt att bestämmelsen inte inverkar på andra krav som kan framställas.

Ett förmedlande kreditinstitut som har gjort avdrag i strid med bestämmelserna är skyldigt att, utan avdrag och på egen bekostnad, betala det avdragna beloppet till det kreditinstitut som beställaren anlitar eller, om detta så kräver, till betalningsmottagaren.

I artikel 7 föreskrivs vidare att, om underlåtenheten att fullgöra skyldigheten att utföra en betalningsöverföring i enlighet med beställarens instruktioner har orsakats av det kreditinstitut som betalningsmottagaren anlitar, detta kreditinstitut är skyldigt att på egen bekostnad kreditera betalningsmottagaren det felaktigt avdragna beloppet. Det anges också att detta inte inverkar på andra anspråk som kan framställas.

Artikel 8 innehåller bestämmelser om kreditinstituts återbetalningskyldighet i fall då en betalningsöverföring över huvud taget inte har verkställts. Om beloppet som betalningsöverföringen avser, sedan uppdrag därom har antagits av det kreditinstitut som beställaren anlitar, inte har krediterats det av betalningsmottagaren anlitade kreditinstitutet, skall det förra kreditinstitutet kreditera beställaren dels det nämnda beloppet, dock högst motsvarande 12 500 ecu, dels ränta på beloppet från den dag då begäran om betalningsöverföring framställdes till den dag då kreditering sker. Räntan beräknas enligt de grunder som har angetts i det föregående. Dessutom skall institutet ersätta de kostnader som beställaren har betalat. Vad nu sagts anges inte inverka på andra krav som kan framställas.

De nämnda beloppen skall göras tillgängliga för beställaren inom 14 bankdagar från hans begäran därom, om inte medel motsvarande det belopp som betalningsöverföringen avser under mellantiden har krediterats det av betalningsmottagaren anlitade kreditinstitutet. En sådan begäran får inte framställas före utgången av den tidsfrist som gäller för verkställande av betalningsöverföringen.

På samma sätt är varje förmedlande kreditinstitut, som har åtagit sig att utföra ett betalningsöverföringsuppdrag, skyldigt att på egen bekostnad återbetala beloppet avseende betalningsöverföringen, jämte därtill anknytande ränta och kostnader, till det kreditinstitut som instruerade det att utföra uppdraget. Om betalningsöverföringen inte har fullbordats på grund av att det sistnämnda kreditinstitutet gett felaktiga eller ofullstän-

diga instruktioner, skall det förmedlande kreditinstitutet så långt möjligt bemöda sig att återbetala beloppet avseende betalningsöverföringen.

Om en betalningsöverföring inte har fullbordats på grund av att åtgärder inte har vidtagits av ett förmedlande kreditinstitut som valts av det av betalningsmottagaren anlitate kreditinstitutet gäller, i stället för vad som nyss redogjorts för, att det sistnämnda kreditinstitutet är skyldigt att ställa beloppet till betalningsmottagarens förfogande, dock högst motsvarande 12 500 ecu.

Ifall en betalningsöverföring inte har fullbordats på grund av att beställaren gett det av honom anlitate kreditinstitutet felaktiga eller ofullständiga instruktioner eller därför att åtgärder inte har vidtagits av ett förmedlande kreditinstitut som uttryckligen valts av beställaren, gäller att det av beställaren anlitate kreditinstitutet och övriga medverkande kreditinstitut så långt möjligt skall bemöda sig att återbetala beloppet avseende betalningsöverföringen.

I anslutning härtill föreskrivs att, om det kreditinstitut som beställaren anlitat har återfått beloppet, det är skyldigt att kreditera beställaren beloppet. I detta fall är kreditinstitutet, däri inräknat det som beställaren anlitat, inte skyldiga att återbetala upplupen ränta och kostnader och de får dra av de omkostnader som återfåendet medfört, om dessa är styrkta.

Direktivet innehåller också en bestämmelse rörande force majeure. De kreditinstitut som medverkar i utförandet av en betalningsöverföring är befriade från de skyldigheter som anges i direktivet om de kan åberopa skäl för force majeure. Därmed förstås onormala och oförutsebara omständigheter utom kontroll för den som åberopar force majeure och vars konsekvenser inte skulle ha kunnat undvikas trots alla ansträngningar.

Slutligen anges i direktivet att medlemsstaterna skall svara för att det finns lämpliga och effektiva förfaranden för handläggning av tvister rörande reklamationer och ersättningsanspråk mellan en beställare och ett av honom anlitate kreditinstitut eller mellan en betalningsmottagare och ett av honom anlitate kreditinstitut, varvid redan existerande förfaranden kan användas då det är lämpligt.

Vad som sägs i det följande utgår från det ordinära tillvägagångssättet vid betalningsöverföring, nämligen att sådan överföring sker inom banksystemet. Uppgifterna avser hur förfarandet gestaltar sig för närvarande. Med dagar avses bankdagar, dvs. dagar då bankerna är öppna.

Svenska banker har banker i andra länder med vilka de samarbetar (korrespondentbanker). Betalningsöverföringar går över den svenska bankens huvudkontor. En kunds begäran om betalningsöverföring till utlandet kan lämnas i muntlig eller skriftlig form eller på data. Svenska banker är anknutna till ett clearingsystem. Betalningsöverföringsuppdrag förs in i detta clearingsystem.

Den som lämnar ett betalningsöverföringsuppdrag har i allmänhet ett konto i den bank som han anlitar. Betalningsmottagaren har också som regel ett konto i den bank som skall ta emot beloppet för hans räkning.

En kund kan lämna sitt betalningsuppdrag till ett bankkontor i landsorten. Uppdraget vidarebefordras då på elektronisk väg eller på något annat liknande sätt till en avdelning för utlandsbetalningar inom banken, där det normalt är framme senast nästa dag. Det innebär att betalningsöverföringen i sådant fall, jämfört med att uppdraget lämnas direkt till nämnda avdelning, kan ta en dag mera i anspråk.

Svenska banker har konton i korrespondentbankerna. Betalningen täcks genom inköp av valuta i det land där betalningen skall ske. Detta tar två dagar i anspråk. Korrespondentbanken debiterar den svenska banken beloppet. Detta förutsätter att det på den svenska bankens konto finns medel i den utländska valutan.

Om den bank som betalningsmottagaren anlitar är en annan än den svenska bankens korrespondentbank, tar överförandet av beloppet till den banken normalt längre tid. Ifall betalningsmottagaren inte har konto i banken, kan tiden öka ytterligare innan medlen är tillgängliga för honom.

Vad nu sagts avser betalningsöverföringar *från Sverige till utlandet*. När betalning skall ske *från utlandet till Sverige*, blir förhållandet det omvända. Då en svensk bank får meddelande från en utländsk korrespondentbank om betalning till en mottagare i Sverige, aviserar den svenska banken den bank som betalningsmottagaren anlitar för det fall detta är en annan bank. Från det att den svenska banken har fått meddelande från den utländska banken dröjer det i allmänhet två dagar innan banken erhåller beloppet. Mottagarens bank aviserar kunden senast när banken har fått medlen.

Betalning kan gå över ett tredje land. Detta har dock inte någon betydelse i sammanhanget. Avisering går alltid direkt till det land där utbetalning skall ske.

Det sagda kan åskådliggöras genom följande exempel. Det räknas därvid enbart med bankdagar och bortses alltså från lördagar och helgdagar.

A, som vistas i Sverige, önskar betala ett belopp i lire till en person som finns i Italien. A vänder sig dag 0 till ett bankkontor i landsorten och ger banken i uppdrag att ombesörja betalningsöverföringen. B anlitar en annan bank än någon av den svenska bankens korrespondentbanker i Italien. A fullgör i samband med lämnandet av uppdraget vad som krävs av honom, dvs. lämnar behövliga uppgifter samt betalar till banken det be-

lopp som betalningsmottagaren skall ha jämte kostnader. Inbetalningen kan ske kontant över disk eller t.ex. genom att banken bemyndigas dra beloppet från ett konto som A har i banken. Dag 1 är uppdraget vidarebefordrat till den svenska bankens huvudkontor i Stockholm där avdelningen för utlandsbetalningar finns.

Det belopp som betalningen avser finns dag 3 i lire på den svenska bankens konto i korrespondentbanken i Italien. Beloppet är då tillgängligt för att kunna debiteras av korrespondentbanken. Det kan förmodas att debitering sker samma dag, bl.a. med hänsyn till räntan. Hur fort det för närvarande går för att beloppet därefter skall föras över till den bank som B anlitar och av den banken göras tillgängligt för B kan inte närmare anges.

Om man ser på den motsatta situationen, dvs. att B skall från Italien betala ett belopp i svenska kronor till A i Sverige, är det på motsvarande sätt svårt att närmare ange hur lång tid det för närvarande tar innan beloppet har blivit tillgängligt för en korrespondentbank i Sverige. Sedan så skett, dröjer det någon dag innan beloppet har vidarebefordrats till A:s bank, om detta är en annan än korrespondentbanken. Därefter tar det högst en dag innan beloppet har förts över till A:s konto i banken. Om A inte har konto i banken, tar det som regel något längre tid innan beloppet har blivit tillgängligt för honom, eftersom medlen i sådana fall vanligtvis tillställs mottagaren genom betalningsanvisning.

Betalningsöverföringar till utlandet medför större kostnader än inhemska betalningsöverföringar. Detta sammanhänger med att de förra i allmänhet kräver fler åtgärder från bankens sida. Som exempel på sådana åtgärder kan nämnas växling av lämnat belopp till annan valuta, utförligare information och komplettering av lämnade uppgifter angående betalningsmottagaren.

6.1 Direktivets syfte m.m.

År 1991 verkställdes över 100 miljoner transaktioner avseende betalningsöverföringar mellan EU-staterna. Antalet beräknas öka till minst 350 miljoner år 2000.

Direktivet syftar till att betalningsöverföringar skall bli effektivare och säkrare. Bestämmelserna avses bidra till utövandet av fria rörelser av bl.a. kapital på den inre marknaden och till utvecklingen av den ekonomiska och monetära unionen. Det anses föreligga ett samband mellan regleringen av betalningsöverföringar mellan stater inom EU och övergången till den gemensamma valutan, euro. Ett smidigt system för betalningsöverföringar bidrar till att underlätta övergången till euron, bl.a. genom att övergången görs snabbare och till mindre kostnader. Med hänsyn bl.a. härtill är direktivet tillämpligt såväl på betalningar som görs i de i valutaunionen deltagande medlemsstaternas nationella valutaenheter som euron (ecu enligt direktivet). Se avsnitt 6.2 om bl.a. ersättandet av ecun mot euron.

Direktivet avser att säkerställa att insynen i, utförandet av och kvaliteten hos betalningsöverföringar mellan EU-stater motsvarar de bästa inhemska betalningssystemen. Ett ändamål är också att uppmuntra kreditinstituten till att ompröva sina betalningssystem så att kvaliteten på de erbjudna tjänsterna förbättras. Direktivet syftar alltså till att betalningar skall kunna ske snabbt, säkert och till låg kostnad från en del av gemenskapen till en annan.

Bestämmelserna är inte begränsade till konsumenter. De riktar sig på grund av den beloppsgräns som gäller i praktiken även till små och medelstora företag. Regleringen får dock anses vara väsentligen konsumentinriktad.

Mera konkret avser bestämmelserna i direktivet informationen till kunder, tiden för verkställande av betalningsöverföringar och kostnaderna. Dessutom regleras vad som gäller då ett uppdrag avseende betalningsöverföring inte har blivit utfört.

Skriftlig information har hitintills saknats i stor utsträckning. När sådan information har funnits, har den ofta varit ofullständig. Direktivet avser att säkerställa att tillräcklig information lämnas av kreditinstituten dels i fråga om de generella villkoren för en betalningsöverföring, dels beträffande vissa förhållanden rörande konkreta uppdrag som ett kreditinstitut har åtagit sig.

Tiden för verkställande av betalningsöverföringar har ofta varit alltför lång. I direktivet görs skillnad mellan det skede som består i överföring av medlen till det kreditinstitut som betalningsmottagaren anlitar och skedet därefter, dvs. tills beloppet har blivit tillgängligt för betalningsmottagaren. Det uppställs en längsta tid för dessa överföringsåtgärder, om inte kreditinstitutet och kunden har träffat överenskommelse om viss tid. När avtalad tid eller den reglerade tiden överskrids, skall skadestånd betalas.

Beträffande kostnaderna syftar direktivets bestämmelser särskilt till att motverka något som ofta förekommer för närvarande, nämligen dubbel-

debitering. Detta innebär att, trots att uppdragsgivaren (beställaren) har betalat erforderliga kostnader i samband med att betalningsuppdraget gavs till ett kreditinstitut, så görs avdrag för kostnader från det belopp som avses tillkomma betalningsmottagaren under verkställandet av överföringsuppdraget.

Direktivets bestämmelser innebär att något avdrag för kostnader inte får göras från det belopp som avses med betalningsöverföringen, om inte beställaren har angett att kostnaderna, helt eller delvis, skall bäras av betalningsmottagaren. Om avdrag har skett i strid häremot, skall det avdragna beloppet tillställas betalningsmottagaren eller, i vissa fall, beställaren eller det av denne anlitate kreditinstitutet.

De nu angivna bestämmelserna om kostnader i förening med vad direktivet innehåller om information syftar också till att minska kostnaderna för betalningsöverföringar. I flertalet medlemsstater är bankerna anslutna till clearingsystem. Via ett sådant genomförs betalningsöverföringar snabbt och effektivt. Härigenom kan de också utföras till lägre kostnader. I Sverige tillhandahåller Riksbanken sedan 1990 ett databaserat system för avveckling av betalningar mellan deltagande institut, det s.k. RIX-systemet. Över deltagarnas konton i RIX avvecklas de direkta betalningarna mellan bankerna, men även sådana betalningsuppdrag från kunder som förmedlas från en bank till en annan.

Enligt direktivet bör ett kreditinstitut i första hand träffa avtal med sina kunder angående tiden för verkställande av betalningsöverföringen och kostnader härför.

Direktivets innehåller även närmare föreskrifter om återbetalningsskyldighet i fall då en betalningsöverföring, sedan ett kreditinstitut har åtagit sig uppdrag att utföra denna, över huvud inte har kommit till stånd. I sådant fall skall också skadestånd betalas.

I fråga om de skyldigheter som föreskrivs i direktivet gäller strikt ansvar, fränsett fall av force majeure.

Direktivets bestämmelser förväntas rationalisera de system som råder beträffande betalningsöverföringar. Med ledning av förhandsinformation skall kunder få möjlighet att välja mellan olika tjänster och olika kreditinstitut. Detta beräknas bidra till att minska kundernas kostnader för betalningsöverföringar, samtidigt som dessa blir mera effektiva.

En betalningsöverföring kan sägas bestå av två led. Det ena utgörs av överföringen från det kreditinstitut, som har åtagit sig uppdraget av den som skall betala, till det kreditinstitut som betalningsmottagaren anlitar. Det andra utgörs av att det sistnämnda kreditinstitutet gör beloppet tillgängligt för betalningsmottagaren. Betalningsöverföringen är inte avslutad för beställarens del förrän beloppet har blivit tillgängligt för det kreditinstitut som betalningsmottagaren anlitar.

Det förra ledet kan kräva medverkan av andra kreditinstitut, ifall det kreditinstitut som den betalande vänder sig till inte själv har något korresponderande kreditinstitut i betalningslandet eller om det kreditinstitut som betalningsmottagaren anlitar inte är korresponderande med det kreditinstitut som skall utföra betalningsöverföringen. I Sverige torde så gott som alla banker ha korresponderande banker i andra länder.

Ett förhållande som har bidragit till de nuvarande bristerna är avsaknaden av en mera fullständig integration av betalningssystemen i Europa. Direktivets bestämmelser kan möjligen bidra till en ökad integration.

6.2 Direktivets räckvidd

Regeringens förslag: Lagen om betalningsöverföringar inom EES skall omfatta kreditbetalningar som sker mellan staterna inom EES upp till 50 000 euro eller motsvarande belopp i annan valuta som omfattas av lagen.

Promemorians förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna har tillstyrkt promemorians förslag. *Kammarrätten i Jönköping* har anfört att räckvidden bör tydliggöras genom användandet av ordet kreditbetalningar för att undvika lagtolkningsproblem. *Finansinspektionen* har ansett att det bör övervägas om lagförslaget kan utvidgas till att omfatta även regler om betalningsöverföringar inom Sverige. *Svenska Bankföreningen* har anfört att den definition av gränsöverskridande betalning som ges i lagförslaget har fått en alltför vid innebörd. I promemorian görs bl.a. uttalanden av innebörd att direktivet är tillämpligt även på rena kontantöverföringar, dvs. överföringar till utlandet som inte går till särskilt konto. Enligt föreningen saknas grund för att på så sätt utöka direktivets räckvidd. En sådan utvidning skulle skapa en konkurrenssnedvridning för svenska banker i förhållande till vad som gäller beträffande ansvaret hos de utländska banker som medverkar till en betalningsöverföring. Föreningen har vidare i detta sammanhang tagit upp frågan om externa kronkonton skall omfattas av lagen eller ej. Dessa betalningar görs inom landet men räknas som utlandsbetalningar i bankernas redovisning till Riksbanken. Föreningen anser att dessa betalningar, som i praktiken inte är gränsöverskridande, inte bör omfattas av lagen. Föreningen påpekar att bankernas hantering av dessa betalningar skulle underlättas om det fortsatta lagstiftningsarbetet gav ett entydigt besked härom. *Svensk Handel* har framfört att det är självklart att en gränsöverskridande betalning kan initieras genom att beställaren betalar in det belopp som skall överföras med check eller med kontokort. Checken motsvarar i så fall kontant betalning över disk. Kontokortsbetalningen innebär debitering av beställarens konto med det överförda beloppet. Det kan i detta hänseende inte vara någon skillnad om betalning sker genom omedelbart uttag från eget konto eller genom elektroniskt uttag från eget konto via kontokort. Föreningen har vidare ansett att ett förhöjt maximibelopp på nationell nivå inte kan anses stå i strid med artikel 100a i Romfördraget. *Finansbolagens Förening* har anfört att lagen inte bör begränsas till utlandsöverföringar utan bör gälla även för rent inhemska betalningsöverföringar. *Svenska Fondhandlareföreningen* har framfört att det är viktigt att det tydligt framgår att lagen inte omfattar värdepappershandel, eftersom betalningsrutinerna inom den med nödvändighet måste vara mycket ensartat utformade och helt kopp-

lade till leveransledet i en värdepapperstransaktion. Föreningen har föreslagit ett tillägg till 1 § av innebörd att lagen utöver där angivet fall inte heller gäller betalning som har samband med transaktioner i fråga om finansiella instrument.

Skälen för regeringens förslag: Direktivet avser vad som enligt den svenska texten kallas gränsöverskridande betalningar. I de engelska och franska versionerna benämns företeelsen "cross-border credit transfers" respektive "les virements transfrontaliers". Det är alltså fråga om att överföra penningmedel från en person i en stat till en person i någon annan stat (inom EU).

Det nu sagda förutsätter att den som ger ett kreditinstitut i uppdrag att utföra en betalningsöverföring tillhandahåller denna det belopp som avses med betalningen. I sin enklaste form kan detta göras genom att uppdragsgivaren lämnar beloppet kontant över disk. Det kan också ske på andra sätt, t.ex. genom att kreditinstitutet bemyndigas att dra beloppet från ett konto som kunden har i kreditinstitutet. Kreditinstitutet kan givetvis också ge kunden en kredit på beloppet.

Utanför direktivet faller däremot betalningar som görs med användande av bl.a. check utskrivna på mottagaren och kreditkort eller annat kontokort. I sådana fall erhåller betalningsmottagaren medel genom att beloppet debiteras den betalningsskyldiges konto eller motsvarande. Detta har i handlingarna uttryckts på det sättet att direktivet avser kreditbetalningar men inte debetbetalningar.

Direktivet är också begränsat i vissa andra avseenden. Bestämmelserna avser sålunda uteslutande betalningar som sker mellan stater vilka är medlemmar i EU (se definitionen under f i artikel 2). Vidare gäller bestämmelserna endast i fråga om betalningar som görs i någon medlemsstats valuta eller i ecu (artikel 1). En begränsning gäller även beträffande beloppets storlek såtillvida att betalningar som överstiger värdet av 50 000 ecu faller utanför. De i direktivet införda begränsningar skall också återspeglas i den svenska lagen. Lagen skall således inte omfatta värdepappershandeln eller s.k. externa kronkonton.

Enligt ett beslut av den 30 januari 1997 är bestämmelserna i direktivet tillämpliga även i fråga om betalningar till och från stater som tillhör Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES). Det innebär att direktivet omfattar även betalningar i liechtensteinsk, isländsk och norsk valuta. I artikel 1 i direktivet skall därför uttrycket "medlemsstaternas valutor" ersättas med "medlemsstaternas och EFTA-staternas valutor".

En närliggande fråga är om lagen bör bli tillämplig även på betalningsöverföringar till och från stater som inte ingår i EU (eller EES). En sådan utvidgning kan inte anses strida mot direktivet. En medlemsstat torde ju vara oförhindrad att i en särskild lag reglera frågor av förevarande art i förhållande till icke-medlemsstater.

Om en svensk lag blir generellt tillämplig på betalningsöverföringar oavsett vilken annan stat som berörs, kan man utgå från att motsvarande bestämmelser om längsta tid för utförandet och om kostnader m.m. inte finns i icke-medlemsstater. Det innebär att olika bestämmelser skulle gälla för skilda led i en betalningsöverföring. Detta skulle medföra en otillfredsställande ordning, som kanske också skulle kunna föranleda svårigheter i tillämpningen och knappast underlätta transaktionerna för kun-

derna. Saken har även visst samband med frågan om direktivet skulle omfatta även betalningsöverföring i valutor som hör till stater vilka inte är medlemmar i EU, något som diskuterats under tillkomsten av direktivet men förkastats. Regeringen anser därför att en sådan reglering som nu berörts inte bör förordas.

Som nämnts i det föregående innehåller direktivet vissa föreskrifter som hänvisar till valutan ecu. Dessa rör de valutor som en betalningsöverföring kan avse för att direktivet skall vara tillämpligt (artikel 1) och den begränsning till beloppet som gäller för återbetalningsskyldighet, när ett betalningsöverföringsuppdrag inte har blivit utfört (artikel 8).

Den 1 januari 1999 infördes den gemensamma valutan, euron, i elva av EU:s medlemsstater. Euron ersatte därvid ecun till värdet 1 euro mot 1 ecu. Alla hänvisningar till ecu, bl.a. i förevarande direktiv, skall ersättas med en hänvisning till euro. Mot bakgrund härav framstår det som lämpligt att i förslaget ta upp euro som valuta i stället för ecu.

I direktivets bestämmelser talas om betalningsmottagarens konto i det kreditinstitut som han anlitar. Detta kan synas innebära att en förutsättning för tillämpning av direktivet är att betalningsmottagaren har ett konto i det kreditinstitutet. Så torde dock inte vara avsett. Enligt promemorian framgår det av handlingarna i ärendet att bestämmelserna avses vara tillämpliga även om betalningsmottagaren inte har något särskilt konto. Även tjänstmän inom kommissionen har uppgett att så är fallet. Det kreditinstitut som mottagaren anlitar får då göra beloppet tillgängligt för honom på något annat sätt, t.ex. genom att utbetala det vid anfordran och meddela honom detta.

Vid en avvägning mellan å ena sidan en strikt tolkning av direktivet och å andra sidan en mer konsumentvänlig tolkning bör det nämnas att direktivet är väsentligen konsumentinriktat, vilket talar för att även betalningsmottagare utan konto skall kunna ta emot betalningar. Mot detta talar de praktiska problem som betalningsmottagarens kreditinstitut kan ställas inför om betalningsmottagaren inte har ett konto. Denne skall då nås på annat sätt vilket i sin tur kan innebära att betalningsöverföringen tar längre tid än vad som skulle kunna anses följa av direktivet.

Regeringen anser att de praktiska olägenheter som kan uppstå för kreditinstitutet inte kan anses vara så betydande att betalningsmottagare utan konto skall exkluderas från direktivets tillämpningsområde. Detta särskilt mot bakgrund av att lagstiftningen i huvudsak är konsumentinriktad.

Några remissinstanser har anfört att lagen även bör omfatta rent inhemska betalningar och hänvisat till Betaltjänstutredningens betänkande (SOU 1995:69). Det finns i och för sig skäl för att samma regler bör gälla för gränsöverskridande betalningar som för betalningar inom landet. Frågan kräver dock ytterligare överväganden. I sammanhanget kan nämnas att kommissionen har fått i uppdrag att skriva en rapport om bl.a. tidsåtgången mot bakgrund av den tekniska utvecklingen. Denna rapport skall presenteras för Europarlamentet och rådet senast två år efter det att direktivet har börjat tillämpas.

Regeringens förslag: Den svenska lagens krav på information före och efter en betalningsöverföring skall vara strängare än direktivets bestämmelser.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens. I promemorian har dock föreslagits att regeringen eller Finansinspektionen, efter bemyndigande från regeringen, skall kunna meddela föreskrifter om villkor och omständigheter av betydelse i informationshänseende.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna har tillstyrkt promemorians förslag. *Kammarrätten i Jönköping* har påpekat att skärpningen av informationsskyldigheten inte får verka konkurrensbegränsande på ett internationellt plan. *Finansinspektionen* har pekat på att direktivet inte är ett minimidirektiv utan ett direktiv avsett att harmonisera reglerna i medlemsstaterna i ett visst avseende i och med att den företeelse som regleras är gränsöverskridande. Inspektionen har ansett att de föreslagna bestämmelserna i 3 och 4 §§ bör kompletteras med en bestämmelse om vad som gäller angående en banks återbetalningsskyldighet för det fall en betalningsöverföring misslyckas. Det är viktigt att kunden får klart för sig vad som gäller i detta avseende. I promemorians lagförslag föreslås vidare en bestämmelse där regeringen, eller Finansinspektionen, ges möjlighet att utfärda föreskrifter om komplettering av ytterligare information än den som anges i lagen. Finansinspektionen har emellertid ansett att den information, med ovan angiven komplettering, som anges i förslaget är tillräcklig ur konsumentsynpunkt varför några ytterligare regler i föreskrifter från inspektionen inte är nödvändiga. *Konsumentverket* har pekat på att ordalydelsen i direktivet bättre än lagtexten klargör att det skall vara fråga om förhandsinformation och lagtexten bör därför anpassas. Verket erinrar om de bestämmelser om informationsskyldighet som finns i fastighetsmäklarlagen (1995:400) och konsumentkreditlagen (1992:830). Vidare bör enligt verket informationsreglerna inledas med en allmän bestämmelse med innebörden att betalningsförmedlaren är skyldig att lämna sådan information som är av särskild betydelse för beställaren (se 4 § 2 st marknadsföringslagen). Föreskrifter som anges i förslagets 3 och 4 §§ bör innehålla skyldigheter för företagen att informera om att lagen bara är tillämplig på transaktioner understigande 50 000 euro. Det är av stor vikt att sådana bestämmelser innehåller skyldighet att erinra om under vilka förutsättningar och med vilka belopp ersättning kan utgå om företaget misslyckas med att genomföra en transaktion. Det bör också enligt Konsumentverket framgå om mottagaren aviseras när pengarna har överförts till dennes konto. Enligt förslagets 5 § skall vid underlåtenhet att lämna information enligt 3 och 4 §§ marknadsföringslagen tillämpas. Det bör för tydlighets skull anges att handling som strider mot informationskravet anses stå i strid med god marknadsföringssed enligt 4 § marknadsföringslagen. *Kommerskollegium* har anført att det måste undvikas att lagen ålägger svenska kreditinstitut ett väsentligt strängare ansvar för sina förpliktelser än vad som följer av direktivet. *Svensk Handel* har framfört ett antal förslag till en mer långtgående lagreglering. *Fi-*

nansbolagens Förening har ansett att den angivna delegeringen av föreskriftsrätten går för långt, i synnerhet då den inkluderar möjlighet för myndigheter att utfärda föreskrifterna. Därvid beaktar föreningen att marknadsföringslagen kommer att bli tillämplig även på sådan föreskrifter. Det innebär att tillämpningen av sådan föreskrifter kan komma under Stockholms tingsrätts och Marknadsdomstolens prövning. Föreningen anser att dessa domstolars uppgifter inte bör vara att pröva tillämpningen av förvaltningsmyndigheters föreskrifter utan av lag.

Skälen för regeringens förslag: Det är tydligt att det inte är förenligt med direktivets karaktär av skyddsreglering för bl.a. konsumenter att vid införlivandet av direktivet införa bestämmelser, vilka är mindre förmånliga för kunder än de som direktivet innehåller.

Med hänsyn bl.a. till att direktivets föreskrifter inte kan anses vara särskilt långtgående kan det däremot synas tilltalande att i vår lagstiftning införa regler som är mer förmånliga för konsumenter och andra berörda kunder än vad direktivet anger och i motsvarande mån mer ingripande mot kreditinstitut. Av den hänvisning till artikel 100a i Romfördraget som görs i ingressen till direktivet och som således utgör den rättsliga grunden för direktivets bestämmelser följer att de nationella reglerna skall hamoniseras. Ett så pass detaljerat direktiv som det nu aktuella torde därmed inte ge utrymme för någon större avvikelse från direktivets bestämmelser.

En annan sak är att ett kreditinstitut enligt direktivet får träffa avtal med en kund om andra villkor än de som anges i direktivet på några punkter. Det gäller den tid det tar att överföra ett belopp till det av betalningsmottagaren anlitate kreditinstitutet respektive att göra det tillgängligt för betalningsmottagaren. Vidare får den som ger uppdraget att utföra betalningsöverföringen bestämma att denna skall ske på betalningsmottagarens bekostnad.

Det kan tilläggas att, som följer av redogörelsen i det föregående för förfarandet vid betalningsöverföringar (se avsnitt 5), de svenska bankernas nuvarande praxis, som tillämpas även i förhållande till icke-medlemsstater, är sådan att den i princip torde uppfylla de krav som uppställs i direktivet.

Trots vad som sagts i det föregående kan det vara förtjänt av närmare övervägande om det inte finns skäl att skärpa den svenska regleringen i förhållande till direktivets bestämmelser i ett särskilt avseende, nämligen då det gäller skyldigheten att informera kunder om villkoren för betalningsöverföring och om förhållanden hänförliga till visst överföringsuppdrag. Frågan om informationsskyldighet skiljer sig från övriga frågor som regleras i direktivet så tillvida att den inte hör till själva verkställandet av en betalningsöverföring.

Mer långtgående bestämmelser om informationsskyldighet kan inte anses stå i strid med direktivet. För en sådan tolkning talar ordalydelsen i artiklarna 3 och 4 i direktivet, där det anges att ”Denna information skall omfatta minst följande” respektive ”Denna information skall minst innehålla”. Även punkten 8 i ingressen till direktivet anger att det är fråga om minimikrav som är nödvändiga för att säkerställa att kunderna får tillräcklig information. Sådana nationella bestämmelser torde inte heller kunna orsaka olägenheter, inte ens ur ett konkurrensbegränsande per-

spektiv, på grund av att andra stater inte kan väntas ha motsvarande krav. En fyllig information gagnar särskilt konsumenterna, vilka i allmänhet inte kan förväntas ha någon närmare kännedom på förhand om hur det i olika hänseenden går till vid en betalningsöverföring och om de därtill förknippade kostnaderna.

Som ett exempel kan nämnas informationskravet i marknadsföringslagen (1995:450), som är en lag som bygger på grundtanken att det ankommer på näringsidkarna själva att lämna tillräcklig information. Enligt 4 § i lagen skall vid marknadsföringen näringsidkaren lämna sådan information som är av särskild betydelse från konsumentens synpunkt.

Det bör dock beaktas att de uppgifter som enligt direktivet alltid skall lämnas får anses vara förhållandevis långtgående och tillgodose de krav på information som presumtiva och aktuella kunder i allmänhet rimligen kan ha. Det är sålunda svårt att finna några ytterligare uppgifter av större betydelse som alltid bör lämnas.

I promemorian anges dock att det inte kan bortses från att det i särskilda fall kan finnas behov av ytterligare upplysningar. Därför föreslås att uppräknningen av de i direktivet angivna omständigheterna lämpligen kan kompletteras med en mera allmänt hållen föreskrift, avseende andra villkor respektive omständigheter av betydelse. Det föreslås därvid ankomma på regeringen eller, efter bemyndigande, Finansinspektionen att närmare precisera de villkor respektive omständigheter som avses.

Enligt regeringen finns det emellertid för närvarande inte något behov av att ge Finansinspektionen en rätt att genom föreskrifter precisera de i direktivet angivna omständigheterna. De bestämmelser som finns i direktivet torde som nyss angetts vara tillräckliga ur konsumentens synpunkt. Dock finns det skäl att förtydliga informationsbestämmelserna i lagen på det sätt som har föreslagits av flera remissinstanser. Därutöver bör det lämnas en särskild anvisning till bestämmelserna i marknadsföringslagen (1995:450).

Dessutom bör det understrykas att det står kreditinstitut fritt att lämna mera omfattande information än som föreskrivs i lagen. Denna möjlighet kan utnyttjas bl.a. i konkurrenssyfte. Skulle Finansinspektionen i framtiden trots allt finna ett behov av ytterligare reglering kan dessa, åtminstone inledningsvis, ges formen av allmänna råd.

Regeringens bedömning: Tillämplig lag vid tvister med anledning av en gränsöverskridande betalningsöverföring regleras av Romkonventionen. Det innebär att när ett uppdrag ges av en konsument blir lagen på konsumentens bostadsort tillämplig på avtalet.

Vid andra fall torde som regel lagen i den stat, där det av beställaren respektive betalningsmottagaren anlitate kreditinstitutet har sitt huvudkontor, tillämpas.

Promemorians bedömning: Överensstämmer med regeringens bedömning.

Remissinstanserna har inte haft erinringar mot förslaget.

Skälen för regeringens bedömning: En särskild fråga är vilket lands lag som skall tillämpas vid tvister i anledning av betalningsöverföringar till och från utlandet. Frågan är att bedöma enligt allmänna internationellt privaträttsliga principer. Den 1 juli 1998 inkorporerades konventionen den 19 juni 1980 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Romkonventionen) i svensk rätt (prop. 1997/98:14 Romkonventionen – tillämplig lag för avtalsförpliktelser, bet. 1997/98:LU9, rskr. 1997/98:139). Romkonventionen kompletteras av två protokoll om EG-domstolens tolkning av konventionen. Dessa protokoll, som är avsedda att säkerställa en enhetlig tolkning av konventionen, har ännu inte trätt i kraft.

En betalningsöverföring består som nämnts av olika led. I sin enklaste form går överföringen till på så sätt att ett kreditinstitut, sedan det erhållit medel av den betalande, överför motsvarande belopp till ett kreditinstitut i den stat där betalningen skall ske, varefter det sistnämnda kreditinstitutet gör beloppet tillgängligt för betalningsmottagaren.

Om det kreditinstitut som har erhållit överföringsuppdraget inte självt har något korresponderande kreditinstitut i betalningsstaten, får det anlita ett kreditinstitut som har sådana kontakter och överföra beloppet till detta. Ett sådant förfarande är dock knappast aktuellt i Sverige, i vart fall inte i fråga om de större bankerna som alla torde ha korresponderande banker inom EES. Det är vidare vanligt förekommande att det kreditinstitut som betalningsmottagaren anlitar är ett annat än det överförande kreditinstitutets korresponderande kreditinstitut. I sådant fall fordras att beloppet förs över från det korresponderande kreditinstitutet till det som betalningsmottagaren anlitar.

I de båda sistnämnda fallen tillkommer alltså två led i överföringen av betalningen från den betalande till betalningsmottagaren. De ytterligare kreditinstitut som därvid medverkar är sådana som i direktivet benämns förmedlande kreditinstitut.

Direktivet utgår från att beställaren träffar avtal med ett kreditinstitut om betalningsöverföring och att det föreligger ett avtal även mellan betalningsmottagaren och det kreditinstitut som skall motta beloppet för hans räkning. Avtalet mellan betalningsmottagaren och dennes kreditinstitut kan bestå endast i att mottagaren har konto i institutet. Man får dock, som nyss angetts, räkna med att det inte alltid föreligger något avtal

ens i denna mening mellan betalningsmottagaren och det kreditinstitut som skall mottaga det överförda beloppet för hans räkning.

Det av beställaren anlidade kreditinstitutet svarar gentemot beställaren för att beloppet blir överfört till det av mottagaren anlidade kreditinstitutet inom föreskriven tid och utan obehöriga avdrag för kostnader (artikel 6 punkt 1 och artikel 7 punkt 2). Det sistnämnda kreditinstitutet svarar i förhållande till mottagaren för att det mottagna beloppet görs tillgängligt för denne inom föreskriven tid och utan obehöriga avdrag för kostnader (artikel 6 punkt 2 och artikel 7 punkt 3).

Det av beställaren anlidade kreditinstitutet svarar också mot beställaren för att beloppet över huvud överförs till mottagarens kreditinstitut, dock med viss begränsning till beloppet (artikel 8 punkt 1). På motsvarande sätt svarar det senare kreditinstitutet gentemot betalningsmottagaren (artikel 8 punkt 2). Ett förmedlande kreditinstitut svarar för sina åtgärder i förhållande till det kreditinstitut av vilket det har fått sina instruktioner (artikel 6 punkt 1 sista stycket, artikel 7 punkt 2 andra stycket och artikel 8 punkt 1 sista stycket).

Vad nu sagts innebär att avtalsförhållanden med anledning av ärenden om betalningsöverföring främst föreligger mellan beställaren och det av honom anlidade kreditinstitutet, mellan ett sådant kreditinstitut och ett förmedlande kreditinstitut samt mellan betalningsmottagaren och hans kreditinstitut. Tvister kan närmast tänkas uppkomma i dessa avtalsförhållanden.

Det står parterna fritt att träffa överenskommelse om den lag som skall tillämpas på deras avtal (artikel 3 i Romkonventionen). I fråga om konsumentavtal skall konsumenten dock inte berövas det skydd som tillförsäkras honom enligt tvingande regler i lagen i det land där han har sin vanliga vistelseort, bl.a. ifall avtalet har föregåtts av annonsering där och konsumenten där vidtagit de för avtalets ingående nödvändiga åtgärderna eller ifall hans motpart har mottagit beställningen där (se artikel 5 punkt 2 i konventionen). Beträffande den närmare innebörden härav kan hänvisas till prop. 1997/98:14 s. 43 f.

För fall då överenskommelse om lagval inte har ingåtts kan framhållas följande.

Det blir då det s.k. obligationsstatutet som skall tillämpas på de olika avtalsförhållandena. Det innebär att lagen i det land som avtalet har närmast anknytning till skall tillämpas (se artikel 4 punkt 1 i Romkonventionen, se även Bogdan, Svensk internationell privat- och processrätt, 4. uppl. 1992, s. 225 ff.). Sådant anknytning skall som regel anses finnas till det land där den part som skall utföra den för avtalet karakteristiska prestationen har sin vanliga vistelseort vid avtalsslutet eller, i fråga om en juridisk person, sin centrala förvaltning (artikel 4 punkt 2).

Då det gäller konsumentavtal skall dock, under samma förutsättningar som gäller beträffande skydd enligt tvingande regler (se ovan), tillämpas lagen i det land där konsumenten har sin vanliga vistelseort (artikel 5 punkt 3).

Vad nu sagts torde i fråga om uppdrag som getts av en konsument i allmänhet medföra att lagen på konsumentens bostadsort blir tillämplig på avtalet.

För andra fall torde som regel lagen i den stat, där det av beställaren respektive betalningsmottagaren anlitate kreditinstitutet har sitt huvudkontor, kunna tillämpas. Det innebär att i fråga om en betalningsöverföring från Sverige till utlandet bör svensk lag vara tillämplig vid en tvist mellan beställaren och det av honom anlitate kreditinstitutet. Då det gäller en tvist mellan beställarens kreditinstitut och ett korresponderande kreditinstitut i utlandet, torde utländsk lag bli tillämplig. Rörande betalningsöverföring från utlandet till Sverige bör svensk lag bli tillämplig dels beträffande rättsförhållandet mellan ett utländskt kreditinstitut och dess svenska korresponderande kreditinstitut, dels beträffande rättsförhållandet mellan betalningsmottagaren och dennes kreditinstitut.

Det kan erinras om att enligt 4 § lagen (1992:160) om utländska filialer m.m. skall utländska företag och utomlands bosatta utländska medborgare, fränsett vissa undantag som här saknar aktualitet, anses som svenska rättssubjekt vid bedömning bl.a. av om de i ett rättsförhållande, som gäller av dem i Sverige bedrivna näringsverksamhet, lyder under svensk lag.

Tilläggas kan att det torde sakna större betydelse vilket lands lag som skall tillämpas i det enskilda fallet, eftersom det förutsätts att unionsstaternas lagstiftning i ämnet i princip är överensstämmande. Frågan kan dock få praktisk betydelse t.ex. beträffande storleken på ränta som skall utgå såsom skadestånd vid bl.a. dröjsmål.

De begränsningar i fråga om den föreslagna lagens tillämpningsområde som sålunda kommer att gälla i internationellt privaträttsligt hänseende följer, som framgår av det anförda, av Romkonventionen och behöver inte komma till direkt uttryck i lagen.

6.5 Tillämpning av allmänna kontraktsrättsliga regler och institutens ersättningsskyldighet när en betalningsöverföring inte har verkställts

Regeringens förslag: Om en betalningsöverföring inte har verkställts på det sätt som avtalats skall den anlitate banken vara skyldig att återbetala det förkomna beloppet. Det skall föreligga ett strikt ansvar upp till 12 500 euro. Därutöver skall allmänna bestämmelser och principer om skadestånd i kontraktsförhållanden vara tillämpliga.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna har tillstyrkt förslaget. *Finansinspektionen* har ifrågasatt om bestämmelsen i förslagets 18 § är en begränsning jämfört med bestämmelsen i direktivet. Lagförslaget skulle vinna på att förtydligas så att direktivets konstruktion för ansvaret vid bristande eller felaktig fullgörande av betalningsöverföringen tydligare avspeglas i lagtexten. Det borde således bättre kunna klargöras att det föreligger ett strikt ansvar upp till 12 500 ecu (numera euro), som inte kan avtalas bort, och att det därutöver kan finnas en rätt till skadestånd i enlighet med vad som särskilt avtalats eller följer av allmänna rättsgrundsatser. Inspektionen anför att ett exempel på en sådan allmän

rättsgrundsats anges i Betaltjänstutredningen som i sitt betänkande SOU 1995:69 intagit synsättet att den som åtar sig ett uppdrag att medverka vid en betalningsöverföring bör kunna jämföras med den som åtagit sig att utföra en tjänst av annat slag. De principer som finns i konsumenttjänstlagen bör enligt betaltjänstutredningen därför kunna tillämpas. Det innebär att den som utför en tjänst skall ansvara för direkta skador i enlighet med principerna för kontrollansvar och för indirekta skador om felet beror på vårdslöshet eller uppsåt vid utförandet. Såvitt avser begränsningen av det belopp som skall återbetalas vid utebliven prestation torde grundprincipen vara den att om någon betalningsöverföring av inbetalda medel inte skett skall dessa betalas tillbaka till fullt belopp. Endast om den uteblivna prestationen beror på någon omständighet som uppdragstagaren inte råår över kan det bli aktuellt att diskutera en jämkning av beloppet ner till det belopp på 12 500 euro som banken har ett strikt ansvar för. *Svenska Bankföreningen* har förstått denna bestämmelse så att banken enligt allmänna skadeståndsrättsliga regler svarar fullt ut vid egen försummelse men att vid fall då ingen av de i betalkedjan deltagande bankerna varit försumliga (dvs. det ligger utanför bankens kontrollansvar) den uppdragstagande banken ändå är skyldig att till beställaren maximalt erlägga 12 500 euro, dvs. en form av återbetalningsgaranti. *Konsumentverket* har ansett att bestämmelserna i förslagets 14 och 18 §§ synes motsägelsefulla och behöver förtydligas. Verket ifrågasätter också om 17 § är förenlig med direktivets artikel 8 punkt 2. *Allmänna reklamationenämnden* har anfört att 18 § är för oklar och bör förtydligas. *Svensk Handel* har funnit beloppsbegränsningen helt oacceptabel. Beställaren måste alltid lita på att betalningen effektueras i banksystemet. Ingen annan än banken och dess utländska partners har kontroll över systemet. Det absurda i förslaget kan illustreras med en likartad situation på ett annat område, t.ex. en reklamation av felaktiga skor. I det fallet skulle skobutiken återge en halv vänstersko till den reklamerande kunden. *Svensk Handel* anser att utebliven överföring skall ersättas med hela det inbetalade beloppet. *Finansbolagens Förening* har ansett att det bör framgå av lagen att beloppet i sin helhet skall återbetalas om det kan återfinnas och att inblandade aktörer skall vara skyldiga att eftersöka beloppet om det försvunnit. Begränsningen till 12 500 euro bör således, enligt föreningen, beskrivas som ett slags garanti om vilket belopp som den som utfört uppdraget alltid är skyldig betala, oavsett hur beloppet kommit bort. Det bör också framgå av lagen att återbetalningsskyldigheten i övrigt är vidare än så.

Skälen för regeringens förslag: Enligt direktivets artikel 8 skall, om en betalningsöverföring inte har verkställts, den av beställaren anlidade banken återbetala till honom det belopp som skulle överförts, dock högst 12 500 euro jämte ränta och kostnader. Bestämmelsen bör tolkas på så sätt att det föreligger ett strikt ansvar för banken att återbetala belopp upp till 12 500 euro. Denna återbetalningsgaranti kan inte avtalas bort. Beträffande denna bestämmelse, liksom bestämmelserna i direktivet om påföljd då föreskriven tid för verkställande av betalningsöverföring har överskridits och då förbudet mot att göra avdrag för kostnader har överträtts anges i direktivet att bestämmelserna inte inverkar på andra krav respektive rättigheter som beställaren respektive kunder och kreditinstitut

kan ha (se artikel 8 punkt 1 första stycket och artikel 6 punkt 4, artikel 7 punkt 2 första stycket, se även punkt 12 i ingressen till direktivet). Vad som för svensk rätts del skulle kunna ligga till grund för en rätt till ersättning i andra hänseenden än de som anges i direktivet synes, förutom vad som kan följa av avtal mellan parterna, närmast vara allmänna principer om ersättningsskyldighet i kontraktsförhållanden.

Att allmänna bestämmelser och principer om skadestånd i kontraktsförhållanden blir tillämpliga vid sidan av vad som gäller enligt en särskild lagreglering av frågan om betalningsöverföring på grundval av direktivet kan inte anses stå i strid med någon allmän grundsats i svensk rätt. Lagregleringen skall alltså utgå därifrån. Vid tillämpningen måste tillses att allmänna regler inte kommer i konflikt med de nu förevarande bestämmelserna. Detta bör komma till uttryck i lagtexten, se 18 §.

Lagrådet har noterat att det av den föreslagna lagtexten till 14 § inte kan utläsas vad som anges i författningskommentaren, nämligen att ränta aldrig skall beräknas på högre belopp än 12 500 euro. Frågan om innebörden av ”beloppet” i punkt 2 i den föreslagna bestämmelsen bör därför lämpligen bli föremål för ytterligare överväganden under det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Regeringen kan dela Lagrådets uppfattning att 14 § bör förtydligas i detta avseende. Som angavs i lagrådsremissen anser regeringen att direktivets bestämmelse om återbetalningsgaranti skall tolkas på så sätt att räntan inte kan beräknas på ett högre belopp än 12 500 euro även om överföringen avsåg ett högre belopp. Denna uppfattning delas av tjänstemän inom kommissionen och av andra medlemsstater. Även i detta sammanhang bör det dock observeras att banken utöver detta strikta betalningsansvar kan, enligt avtalet eller allmänna principer om skadestånd, vara skyldig att återbetala ett högre belopp än vad garantin omfattar. I detta fall ränta beräknad på den del av ett förkommet belopp som överstiger 12 500 euro.

Flera remissinstanser har ansett att bestämmelsen i 18 § skall förtydligas och att återbetalningsgarantin skall klargöras. Regeringen delar denna bedömning och har därför justerat lagtexten.

Därutöver bör man naturligtvis kunna förvänta sig att samtliga inblandade institut gör vad som står i deras makt att återfinna hela beloppet och se till att beställaren hålls skadeslös utan att denne behöver inleda en skadeståndsrättslig process.

6.6 Sanktioner

Regeringens förslag: När det enligt direktivet skall utgå ränta skall räntesatsen vara dröjsmålsräntan enligt räntelagen (1975:635). Vid underlåtenhet att lämna information före och efter en betalningsöverföring enligt 3 och 4 §§ i den föreslagna lagen skall marknadsföringslagen (1995:450) tillämpas.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna har tillstyrkt förslaget. *Svenska Bankföreningen* har framfört att räntelagens bestämmelse om dröjsmålsränta har en för hög räntesats med tanke på de fall som kan tänkas bli aktuella. *Kommerskollegium* har pekat på att det bör undersökas hur övriga EU-länder avser att reglera frågan om sanktioner vid åsidosättande av kreditinstitutens förpliktelser. *Företagarnas Riksorganisation* har ansett att det bör övervägas ett längre gående ansvar i de fall överföringar fallerar och detta orsakar beställaren annan skada än som kompenseras genom ränta.

Skälen för regeringens förslag: I fråga om fall då en betalningsöverföring inte har utförts inom föreskriven tid, då avdrag har gjorts för kostnader i strid med förbudet därom och då en betalningsöverföring över huvud inte har kommit till stånd innehåller direktivet föreskrifter om sanktioner (artiklarna 6-8). Dessa utgörs av skyldighet att utge skadestånd i form av ränta, att överföra avdraget belopp samt att återbetala mottaget belopp jämte skyldighet att betala ränta och ersätta kostnader. I närmast föregående avsnitt har nämnts att även allmänna skadeståndsrättsliga bestämmelser och principer kan bli tillämpliga.

I fråga om ränta på mottaget belopp, vid dröjsmål med en betalningsöverföring eller då ett betalningsöverföringsuppdrag över huvud inte har blivit utfört (artikel 6 och 8), anges i direktivet att räntan skall beräknas med tillämpning av en räntesats, som utgör compensation och som fastställts i enlighet med de regler som antagits av den medlemsstat, i vilken det företag som skall betala skadeståndet har sitt säte (artikel 2 definitionen under k).

Mot bakgrund härav framstår det som naturligt att beakta vad som föreskrivs i räntelagen (1975:635). Där finns bestämmelser om avkastningsränta och om dröjsmålsränta (5 och 6 §§, jfr 2-4 §§). Den förra motsvarar diskontot ökat med två procentenheter och den senare diskontot ökat med åtta procentenheter. Den ränta som avses i artikel 6 och 8 i direktivet motsvaras närmast av räntelagens dröjsmålsränta.

Svenska Bankföreningen har emellertid framfört invändningar mot att i de fall som är i fråga tillämpa en så hög ränta som den dröjsmålsränta som gäller enligt räntelagen. Skälet för ståndpunkten är att en svensk bank som har åtagit sig ett betalningsöverföringsuppdrag har att svara även för en förmedlande banks handlande samt att den förmedlande bankens betalningsskyldighet gentemot den svenska banken (se artikel 6 punkt 1 fjärde stycket och artikel 8 punkt 1 fjärde stycket i direktivet) kan utgöras av en ränta som grundas på en lägre och kanske betydligt lägre räntesats. I sådant fall gör den svenska banken en slutlig förlust, trots att den inte själv har förfarit felaktigt.

Denna mening utgår från att en utländsk förmedlande banks skadeståndsskyldighet gentemot beställarens svenska bank – och därmed räntans storlek – är eller åtminstone kan vara att bedöma enligt den utländska statens lag även vid en prövning av frågan vid svensk domstol. Som framgår av vad som sagts i avsnitt 6.4. får man utgå från att den utländska statens lag blir tillämplig beträffande denna fråga, om inte överenskommelse om lagvalet har träffats mellan parterna. Därav följer också att den ränta som den utländska banken har att betala sannolikt skiljer sig,

mer eller mindre, från den ränta som den svenska banken skall betala till beställaren.

Den utländska räntan kan vara lägre än den som väljs för svensk rätts del, men den kan också vara högre; skillnaden kan vidare variera från tid till annan. I det förra fallet gör den svenska banken en förlust, medan den i det senare fallet blir ersatt fullt ut. Ju högre räntesats som väljs i den svenska lagen, desto större blir givetvis risken för att den svenska banken gör en förlust till följd av att utländsk lag föreskriver en lägre räntesats.

Nämnda förhållanden utgör emellertid, enligt regeringens mening, inte tillräcklig anledning att välja någon annan räntesats än dröjsmålsränta enligt räntelagen. Det är ett väl beprövat och känt sanktionsmedel. Det saknas anledning att i detta sammanhang skapa ett lindrigare medel. Det skall också framhållas att direktivets föreskrifter i ämnet utgår från att varje medlemsstats interna regler på området skall vara avgörande.

Då det gäller skyldigheten att informera kunder om villkor för betalningsöverföring och om förhållanden hänförliga till viss betalningsöverföring föreskrivs däremot inte i direktivet någon sanktion för det fall att skyldigheten skulle åsidosättas. Fråga uppkommer då om det finns anledning att i en lag om betalningsöverföringar ta upp en särskild sanktionsbestämmelse för sådana fall. I detta hänseende kan anföras följande.

Den som behöver hjälp med en betalningsöverföring till utlandet torde i de allra flesta fall vända sig till en bank. Banker står under tillsyn av Finansinspektionen. Om en bank överträder bestämmelser som reglerar bankens verksamhet, kan inspektionen ingripa genom att meddela varning; ytterst kan bankens oktroj återkallas (7 kap. 16 § första stycket 5 och andra stycket bankrörelselagen [1987:617]).

Beträffande filial, från vilken bankrörelse drivs av ett bankföretag som är hemmahörande i ett land utanför EES, har inspektionen liknande befogenheter (7 kap. 18 § bankrörelselagen). I 7 kap. 19 och 20 §§ samma lag finns bestämmelser om bankföretag, som är hemmahörande i ett land inom EES och som driver verksamhet här i landet från filial eller genom direkt tillhandahållande av tjänster.

Enligt 19 § skall Finansinspektionen i första hand försöka komma till rätta med regelöverträdelser genom att utfärda förelägganden om rättelse. Om det inte hjälper skall inspektionen underrätta behörig myndighet i bankens hemland om överträdelsen så att den myndigheten kan vidta de åtgärder mot banken som krävs för att åstadkomma rättelse. Eftersom det är hemlandets myndigheter som har auktoriserat banken så har dessa myndigheter också normalt större möjligheter att på ett effektivt sätt ingripa mot regelstridiga förfaranden. Hemlandets myndigheter skall hålla tillsynsmyndigheten i värdlandet underrättad om vilka åtgärder som vidtas mot banken. Skulle banken inte upphöra med överträdelserna trots de åtgärder som vidtagits av hemlandet eller beroende på att sådana åtgärder visat sig otillräckliga eller av någon anledning inte kan genomföras i det landet, så får inspektionen gå vidare i försöken att stoppa överträdelserna. Vad som återstår är att förbjuda banken att göra nya åtaganden i Sverige. Innan förbud meddelas skall tillsynsmyndigheten i hemlandet underrättas.

I brådskande fall kan Finansinspektionen meddela förbud utan att först underrätta hemlandets behöriga myndighet. Även i brådskande fall måste

emellertid inspektionen först försöka komma till rätta med en rättsstridig verksamhet genom ett föreläggande om rättelse. Följer inte banken detta föreläggande kan inspektionen omedelbart förbjuda banken att göra nya åtaganden. Underrättelse om att banken vägrat vidta erforderlig rättelse och att förbud meddelats skall därefter sändas så snart som möjligt till hemlandsmyndigheten.

Enligt direktivet kan betalningsöverföring utföras även av andra kreditinstitut än banker. I Sverige är det i dessa fall fråga om institut som driver finansieringsverksamhet och därmed står under Finansinspektionens tillsyn såsom kreditmarknadsföretag (se 1 kap. 1 § första stycket 1, 2 och 5 och 2 § samt 5 kap. 1 § lagen [1992:1610] om finansieringsverksamhet). Beträffande kreditmarknadsföretag som överträder bestämmelser vilka reglerar dessas verksamhet har inspektionen samma befogenheter som i fråga om banker (5 kap. 17 § första stycket 3 och andra stycket nämnda lag).

Liknande befogenheter finns då det gäller filial, från vilken drivs verksamhet av ett utländskt kreditinstitut som är hemmahörande i ett land utanför EES (5 kap. 19 § lagen om finansieringsverksamhet). Då det gäller kreditinstitut, som är hemmahörande i ett land inom EES och som driver verksamhet här i landet från filial eller genom direkt tillhandahållande av tjänster, se 5 kap. 20 och 21 §§ och ovan beträffande bankfilialerna.

Direktivet utgår från att även andra företag än kreditinstitut, varvid med företag avses inte bara juridiska utan också fysiska personer, kan verkställa betalningsöverföringar (se definitionen under b i artikel 2). Man kan inte utgå från att betalningsöverföringar kommer att ombesörjas endast av företag som agerar på den finansiella marknaden och hanterar stora penningströmmar. Troligen bör det räknas med att företag av skilda slag kan komma att ägna sig åt uppgiften.

Ifall det finns ett antal företag som medverkar i betalningsöverföringar utan att stå under tillsyn av behörig myndighet, kan ingripande av det slag som nyss nämnts inte vidtas från någon myndighet vid försummelser. Detta kan dock inte betraktas som någon väsentlig eller avgörande olägenhet. Företaget svarar givetvis för sina försummelser på det sätt som anges i den föreslagna lagen i enlighet med direktivet och även enligt allmänna principer som blir tillämpliga vid sidan av lagen.

Marknadsföringslagen (1995:450), som gäller då näringsidkare marknadsför produkter (bl.a. tjänster) i sin verksamhet, är tillämplig i fråga om marknadsföring som banker och andra företag tillämpar rörande betalningsöverföring. En näringsidkare kan enligt den lagen åläggas att lämna föreskriven information (se 15, 16 och 19-21 §§). Detta får också avseende på sådan information som åsyftas i artikel 3 i direktivet, dvs. information till eventuella kunder före ett avtal.

Det synes lämpligt att marknadsföringslagens bestämmelser om åtgärder vid underlåtenhet att lämna information i samband med marknadsföring får bli tillämpliga även på sådan information som enligt artikel 4 i direktivet skall lämnas efter åtagande att verkställa en betalningsöverföring.

Det bör därför tas upp en särskild bestämmelse som hänvisar till marknadsföringslagen (jfr t.ex. 8 § konsumentförsäkringslagen [1980:38], 8 §

konsumentkreditlagen [1992:830] och 7 § lagen [1992:1672] om paketresor). Det torde kunna förutsättas att Konsumentombudsmannen kommer att vara uppmärksam i fråga om försummelser beträffande informationskyldigheten.

Mot bakgrund av det anförda finns det inte anledning att införa bestämmelser om någon särskild sanktion beträffande överträdelse av skyldigheten att informera kunder utöver vad som sagts om tillämpning av marknadsföringslagen.

Konkurrensfrågor

Av handlingarna i ärendet framgår att frågan om konkurrens mellan kreditinstituten har tillmätts stor betydelse vid utarbetandet av direktivet. Avsikten är att kreditinstituten skall konkurrera med varandra genom att erbjuda allmänheten tjänster i fråga om betalningsöverföring av bättre kvalitet än som krävs enligt lagens bestämmelser. Det kan avse t.ex. den tid inom vilken överföringen till det av betalningsmottagaren anlitate kreditinstitutet skall ha utförts eller de kostnader som betalningsöverföring betingar. Även beträffande information kan kreditinstituten tänkas erbjuda sina kunder en bättre service än den som lagen och direktivet kräver.

Konkurrensfrågan innebär också att kreditinstitut inte får träffa sådana avtal med varandra som strider mot regler och principer på området. För svensk rätts del bör 6 § konkurrenslagen (1993:20) uppmärksammas, som i princip förbjuder avtal vilka har till syfte att hindra, begränsa eller snedvräta konkurrensen på ett märkbart sätt eller som ger ett sådant resultat. Vid utarbetandet av direktivet har diskuterats i vad mån avtal rörande olika frågor på området kan anses godtagbara. Som exempel på frågor som inte får bli föremål för överenskommelser mellan banker nämns avgifter för transaktioner.

Konkurrensfrågorna, vilka givetvis är mycket viktiga, ligger utanför själva direktivet och påkallar inte någon bestämmelse i den nu aktuella lagen. Det finns därför inte anledning att gå närmare in på frågorna här.

6.7 Reglering av tvister

Regeringens bedömning: Tvister som uppstår vid tillämpningen av lagen kan lösas av befintliga tvistlösningsorgan, såsom Allmänna reklamationsnämnden eller allmän domstol.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Endast *Kammarrätten i Jönköping* har anfört något i denna del. Kammarrätten noterar att det vid väckande av talan är allmän domstol som berörs. Möjligen bör det finnas hänvisning i lagförslaget till befintligt system för tvistlösning.

Skälen för regeringens förslag: Som nämnts i avsnitt 4 skall det enligt direktivet finnas lämpliga och effektiva förfaranden för prövning av

tvister angående klagomål och ersättningsanspråk mellan beställaren respektive betalningsmottagaren och det anlitate kreditinstitutet.

Om en kund anser att det kreditinstitut som anlitate har handlat felaktigt eller försumligt vid fullgörande av uppdraget, kan kunden klaga hos klagomålsansvarig i det aktuella kreditinstitutet. Ifall det efter utredning visar sig att det finns skäl för klagomålen, kan det förväntas att kreditinstitutet rättar sig därefter och ersätter kunden för eventuell förlust.

Såvitt rör konsumenter kan tvister också prövas av Allmänna reklamationenämnden. Näringsidkare godtar som regel nämndens avgöranden. Här kan också nämnas att Konsumenterna bankbyrå i Stockholm samt konsumentvägledare, som finns på vissa håll i landet, kan ge råd och vägledning om en konsument har några frågor rörande bankernas tjänster.

En missnöjd kund kan givetvis också väcka talan vid domstol mot vederbörande kreditinstitut bl.a. om rätt till ersättning.

De möjligheter som sålunda står dem till buds som har lämnat uppdrag som rör betalningsöverföring torde uppfylla de krav som direktivet förutsätter.

6.8 Force majeure

Regeringens förslag: Bestämmelsen om force majeure skall nära ansluta till direktivets lydelse.

Promemorians förslag: I promemorian föreslås en annorlunda utformning av bestämmelsen om force majeure.

Remissinstanserna: Majoriteten av remissinstanserna har tillstyrkt förslagen. *Kammarrätten i Jönköping* har anfört att lagtexten bör avfattas i enlighet med direktivets lydelse. *Svenska Bankföreningen* har i huvudsak anfört att en bestämmelse om force majeure bör innefatta också en lockout inom bankväsendet. Som skäl härför har föreningen angett att i Sverige är den fackliga anslutningen betydligt högre än i andra länder och rätten till fackliga stridsåtgärder, dvs. såväl strejk som lockout, är reglerad i vår grundlag (2 kap. 17 § regeringsformen). Det finns därför ett starkt principiellt intresse av att strejk och lockout behandlas lika och att båda parter inom bankväsendet har både formella och reella möjligheter att vidta stridsåtgärder. Om balansen rubbas, genom att bankernas reella möjligheter att vidta stridsåtgärder begränsas, kan detta långsiktigt leda till ökade kostnader för bankerna, vilket i slutskedet kommer att drabba kunderna. Även samhällets och enskilda kunders intresse av ett väl fungerande betalningssystem talar för en balans i detta hänseende. Mot denna bakgrund och med hänvisning till den speciella verksamhet som bankerna bedriver måste lockout anses vara en omständighet som är att likställa med force majeure. *Konsumentverket* har förordat att regeln skall ha sin utgångspunkt i näringsidkarens kontrollansvar i enlighet med 31 § konsumenttjänstlagen (1985:716) och 16 § lagen (1992:1672) om paketresor. *Kommerskollegium* har anfört att det fortsatta lagstiftningsarbetet bör beakta de potentiellt negativa följderna för bankerna om lockout inom banksektorn inte skulle rymmas i force majeure-begreppet i den

svenska lagen. *Svensk Handel* har avstyrkt force majeure bestämmelsen och framfört att elektronisk överföring av belopp mellan länder inte är att likställa med leverans av varor. Varor och egendom kan förstöras av naturkatastrofer m.m. Överförda belopp finns alltid någonstans i systemet tillgängliga för i systemet ingående banker. Därför finns inte skäl att göra banken fri från återbetalningsskyldighet när ”belopp” försvinner i systemet. *Svenska Fondhandlareföreningen* har instämt i Svenska Bankföreningens ståndpunkt och ansett att det föreslagna undantaget från påföljd vid underlåtenhet att fullgöra en förpliktelse måste vidgas till att omfatta också lockout. I den svenska finansiella marknaden omfattas lockout regelmässigt av det som brukar benämnas force majeure liknande händelser. Om lockout inte skulle omfattas på vissa finansiella områden, skulle det otvivelaktigt ge influenser också på andra områden, t.ex. värdepappershandeln.

Skälen för regeringens förslag: I direktivet finns en bestämmelse om att kreditinstitut som medverkar i en betalningsöverföring är befriade från de förpliktelser som anges i direktivet, om de kan anföra skäl för force majeure (artikel 9). Enligt artikeln avses med force majeure onormala och oförutsebara omständigheter utom kontroll för den som åberopar sådan grund för befrielse och vars konsekvenser inte skulle ha kunnat undvikas trots alla ansträngningar.

Definitionen i direktivet av begreppet force majeure grundas på den bestämmelse om force majeure som finns i artikel 4 punkt 6 i rådets direktiv (90/314/EEG) av den 13 juni 1990 om paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang. I den lag (1992:1672) om paketresor som utarbetats på grundval av det direktivet har emellertid föreskriften om force majeure införlivats genom en bestämmelse om s.k. kontrollansvar efter mönster från bl.a. den nya köplagstiftningen (se 16 § lagen om paketresor).

En bestämmelse om kontrollansvar ansågs därvid likvärdig med direktivets regel om force majeure (se prop. 1992/93:95 s. 45 f. och 50). Det bedömdes vara av värde att skadestandsreglerna i lagen om paketresor i princip överensstämde med motsvarande reglering i köplagstiftningen.

I promemorian anförs beträffande bestämmelsen om force majeure att skillnaden inte torde vara särskilt stor mellan en bestämmelse om kontrollansvar och en föreskrift om force majeure, grundad på direktivets regel därom. Bedömningen bör dock utgå från att en bestämmelse om force majeure ger ett mera begränsat utrymme för undantag från de påföljder som, i enlighet med direktivet, anges i den föreslagna lagen. Det bör också beaktas att en betalningsöverföring alltid berör två länder, varvid olika led torde vara att bedöma enligt olika lagar, samt att det är angeläget att bestämmelserna är likartade i medlemsstaterna. Med hänsyn till att förevarande lagreglering har visst samband med bestämmelser om betalning av skulder kan också erinras om force majeure-regeln i 7 § andra stycket lagen (1936:81) om skuldebrev.

På grund av det anförda föreslås i promemorian en bestämmelse om att en bank inte skall drabbas av någon påföljd som anges i lagen om underlåtenheten beror på lag, avbrott i den allmänna samfärdseln eller annat liknande hinder som inte kunnat förutses av banken vid avtalets ingående.

En del remissinstanser har anfört att lagförslaget om force majeure inte följer direktivets lydelse. Det har också framförts önskemål om att force majeure-regeln bör ha sin utgångspunkt i näringsidkarens kontrollansvar i enlighet med 31 § konsumenttjänstlagen och 16 § lagen om paketresor. En särskild fråga, som har rests av några remissinstanser, är hur lockout inom bankväsendet skall bedömas.

Regeringen delar remissinstansernas bedömning att lagtexten skall utformas i nära anslutning till direktivtexten. Såsom anförts i promemori-ans förslag anknyter direktivets force majeure-regel till den definition av begreppet som finns i direktivet om paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang. Vid införlivandet av det direktivet i svensk rätt infördes en bestämmelse om kontrollansvar som har sin motsvarighet i köplagstiftningen.

Kontrollansvaret bygger på 1980 års FN-konvention. Tekniskt är kontrollansvaret utformat så att det ställer upp fyra förutsättningar som alla skall vara uppfyllda för att säljaren skall bli befriad från skadeståndsansvar. Säljaren har bevisbördan för att alla förutsättningar är uppfyllda. För det första skall det föreligga ett hinder för avtalsenlig uppfyllelse. För det andra skall hindret ligga utanför säljarens kontroll. För det tredje skall hindret vara sådant att köparen inte skäligen kunde förväntas ha räknat med det vid köpet. Och för det fjärde skall säljaren inte skäligen ha kunnat undvika eller övervinna hindret.

Vid en jämförelse mellan direktivets text om force majeure och de bestämmelser om kontrollansvar som finns i bl.a. köplagen (1990:931) kan konstateras att bestämmelserna uppvisar stora likheter. Det ligger därför nära till hands att införa en bestämmelse om kontrollansvar även i denna lag. För detta talar också de omständigheterna att det är angeläget att bestämmelserna är likartade i medlemsstaterna och att de nära ansluter till direktivets text. Det bör även beaktas att lagen är väsentligen konsumentinriktad och att bestämmelser om kontrollansvar finns i andra lagar på konsumentområdet, t.ex. konsumentköplagen (1990:932) och konsumenttjänstlagen (1985:716). Mot bakgrund härav ansluter sig regeringen till Konsumentverkets bedömning och föreslår att det införs en bestämmelse om kontrollansvar som nära ansluter till direktivets text.

Frågan om en näringsidkares kontrollansvar i samband med en arbetskonflikt har berörts i förarbetena till köplagen (prop. 1988/89:76 s. 110 f). Huruvida en lockout kan anses utgöra ett hinder som ligger utanför en banks kontroll eller inte får avgöras från fall till fall och slutligen av allmän domstol.

6.9 Tidsåtgång för en betalningsöverföring

Regeringens förslag: Om inte annat har avtalats skall en betalningsöverföring ta högst fem bankdagar räknat från acceptdagen till beloppet har nått betalningsmottagarens bank.

Promemoriens förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna har tillstyrkt förslaget med undantag för *Konsumentverket* som har ansett att regeln om vilken tid en transaktion får ta är alltför lösligt hållen och ger ingen påtryckning på företagen att reducera de långa tider som förekommer. *Svensk Handel* har framfört att tiden för utförande av betalningsöverföringar bör ses över i ljuset av den nya teknik som används och återbetalningstiden i förslagets 14 § bör förkortas till sju bankdagar.

Skälen för regeringens förslag: Av direktivet framgår det att en betalningsöverföring skall, om inte annat avtalats, ta högst fem bankdagar från acceptdagen till det att beloppet har nått betalningsmottagarens bank. Detta kan tyckas vara en lång tid, särskilt mot bakgrund av den tekniska utvecklingen på det finansiella området.

Frågan har uppmärksammas under arbetet med direktivet. I artikel 12 och i ingressen till direktivet har införts en uppgift för kommissionen att, senast två år efter det att direktivet har börjat tillämpas, lägga fram en rapport till Europaparlamentet och rådet. I rapporten bör särskilt behandlas frågan om vilken tidsfrist som skall gälla om någon sådan inte överenskommit mellan beställaren och det institut denne anlitas, med hänsyn tagen såväl till den tekniska utvecklingen som till förhållandena i varje medlemsstat.

Direktivet ger således för närvarande inte möjlighet att genom nationella regler korta tiderna för betalningsöverföringar om principen om harmonisering av reglerna skall hållas. Det bör dock påpekas att det står instituten fritt att erbjuda kortare tider för sina betalningsöverföringar.

Direktivet utgår från att avtal helst skall träffas mellan kunden och banken om t.ex. tidsåtgången för en betalningsöverföring. Det kan ifrågasättas om ett sådant avtal får vara mindre förmånligt för kunden än som anges i lagen (och direktivet) för det fall att något avtal inte har träffats. Frågan har praktisk betydelse då det gäller tiden för verkställande av en betalningsöverföring.

Till stöd för att det inte skall vara tillåtet att ingå överenskommelse om längre tid än som anges i direktivet kan anföras att föreskrifterna i direktivet ger uttryck för en minimistandard och att den avtalsfrihet som föreligger bör utövas inom den ram som direktivet anger. Det kan också beaktas att direktivet har tillkommit bl.a. för att reducera de långa tider som förekommer på vissa håll och att direktivet kan förmodas utgå från att de tidsfrister som där angetts över lag bör kunna hållas. Med denna syn skulle ett avtal inte få innebära en längre tid än fem bankdagar respektive en bankdag (se 7 och 9 §§).

Å andra sidan måste man utgå från att åtgärder vid betalningsöverföring som skall vidtas i andra länder – närmast en förmedlande banks åtgärder – på sina håll kommer att kräva längre tid än vad motsvarande åtgärder vanligtvis tar i Sverige. Detta kan en svensk bank inte göra något åt och bör då inte heller tvingas ingå ett avtal som sannolikt kommer att leda till skadeståndsskyldighet på grund av överskridande av tiden.

Enligt vad som upplysts kan det också förhålla sig så, att beställaren vill ha ett belopp överfört till betalningsmottagarens bank först viss dag som ligger mer än fem bankdagar fram i tiden, t.ex. därför att en vara som beloppet utgör betalning för först då skall levereras. Att beakta är vidare att en kund, som anser att den tid som banken erbjuder är alltför

lång, kan vända sig till en annan bank. Direktivet innehåller inte heller något direkt förbud mot avtal, som går ut på längre utförandetid än de tider som anges för fall då något avtal inte har träffats i saken.

Mot bakgrund av det anförda synes övervägande skäl föreligga för att direktivet inte hindrar att avtal träffas om längre tid för utförande av en betalningsöverföring än de tider som anges i direktivet. Lagförslaget utgår från denna innebörd.

6.10 Lagtekniska frågor

Regeringens förslag: Det skall införas en ny lag som skall betecknas lag om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Promemorians förslag: Överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Ingen remissinstans har haft något att erinra mot att det införs en särskild lag om betalningsöverföringar. Ett antal remissinstanser har dock framfört synpunkter av lagteknisk karaktär. Bland annat har *Hovrätten för Övre Norrland* och *Finansinspektionen* anfört att av promemorian kan utläsas att med person avses både fysisk och juridisk person. Lagtexten borde därför mot bakgrund av den konsumentvänliga profilen förtydligas. *Kammarrätten i Jönköping* har funnit att rubriken på lagen är väl lång och föreslår i stället ”lag om gränsöverskridande betalningar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet”. Vidare behöver genomgående i lagtexten enbart anges EES, eftersom alla EU-staterna ingår i nämnda område. Lagtexten bör dessutom när det gäller vilka som kommer att utföra betalningsöverföringar nära ansluta till direktivets text. På så sätt undviks problem vid en eventuell förändring av aktörer på den svenska marknaden för betalningsöverföringar. Slutligen har *Kammarrätten* ansett att det är viktigt att i lagen ta in de definitioner som anges i direktivet. Därigenom undviks problem vid lagtolkning. *Marknadsdomstolen* har framfört att ordet skadestånd bör bytas ut mot ersättning, eftersom ränta inte är skadestånd enligt svensk terminologi. Domstolen har vidare föreslagit en tilläggsändring i prisinformationslagen (1991:601).

Skälen för regeringens förslag: En första fråga är var bestämmelser i ämnet bör tas upp, i någon redan befintlig lag på det finansiella området eller i en särskild lag.

Som nämnts i det föregående berör en reglering i första hand banker. Den befintliga lag på det området som närmast kan komma i fråga är bankrörelselagen. Där regleras främst den rörelse som en bank får driva. Bestämmelserna är emellertid i princip allmänt hållna, dock att där finns vissa närmare föreskrifter om t.ex. kreditgivning (2 kap. 13-19 §§). Att i bankrörelselagen införa så detaljerade bestämmelser som direktivet kräver skulle bryta systematiken i den lagen.

De nu aktuella lagreglerna berör även andra kreditinstitut än banker. Ifall bestämmelser i ämnet förs in i bankrörelselagen, måste motsvarande reglering ske i en lag avseende sådana kreditinstitut. Lagen om finansie-

ringsverksamhet innehåller bestämmelser som beträffande kreditmarknadsföretag motsvarar bankrörelselagen. Bestämmelser om betalningsöverföring skulle i och för sig kunna tas upp i den lagen, eventuellt i form av hänvisning till bankrörelselagens regler i saken. Som nämnts ovan kan dock inte en sådan reglering förordas.

Då det gäller andra företag som berörs av direktivet uppkommer större svårigheter att placera bestämmelser i någon redan gällande lag.

I fråga om vissa företeelser på det finansiella området som berör bl.a. banker och andra företag finns för närvarande särskilda lagar. Som exempel kan nämnas lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument, lagen (1991:981) om värdepappersrörelse och lagen (1993:768) om åtgärder mot penningtvätt. Övervägande skäl talar för att på motsvarande sätt ta upp de nu ifrågakommande bestämmelserna i en särskild lag vid sidan av nyssnämnda lagar. Det föreslås att så sker.

Direktivet föranleder också vissa terminologiska frågor. Den företeelse som direktivet behandlar benämns i den svenska versionen av direktivet "gränsöverskridande betalningar". Detta ansluter nära till den franska beteckningen, "les virements transfrontaliers". I den engelska versionen används uttrycket "cross-border credit transfers".

När det på grund av sammanhanget inte behöver särskilt anges att åtgärden skall ske från ett land till ett annat, synes valet närmast stå mellan orden "betalning" och "betalningsöverföring". Det framstår som naturligt att anse att betalningen görs av den som ger uppdraget till banken och vad detta och andra medverkande banker utför är att överföra betalningen till betalningsmottagaren i den andra staten. Det har därför syntts lämpligt att använda termen "betalningsöverföring".

Då det i lagrubriken skall anges att det är fråga om betalningsöverföringar till andra stater synes naturligare att tala om "utlandet" än att använda termen "gränsöverskridande". Lagen skulle då kunna få beteckningen "lag om betalningsöverföringar till och från utlandet". Det har emellertid syntts vara en fördel att det redan av rubriken framgår den geografiska begränsning som lagen skall ha. Det föreslås därför att lagen ges rubriken "Lag om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet".

Den som initierar ett ärende angående betalningsöverföring kallas i den svenska versionen av direktivet "beställaren". I den engelska versionen används termen "originator" och i den franska "donneur d'ordre". För den svenska lagen synes valet närmast stå mellan "uppdragsgivaren", "beställaren" och "betalaren" (eller "den betalande"). Det kan nämnas att adressaten benämns "betalningsmottagaren". I promemorian har föreslagits termen "beställaren", bl.a. med hänsyn till att även betalningsmottagaren är uppdragsgivare beträffande hans anlitande av ett kreditinstitut. Regeringen delar denna bedömning.

I direktivet benämns det företag som för betalningsmottagarens räkning skall mottaga det överförda beloppet såsom det företag som betalningsmottagaren har anlitat (se t.ex. artikel 6 punkt 2, artikel 7 punkt 3 och artikel 8 punkt 2). I de engelska och franska versionerna används uttrycken "the beneficiary's institution" respektive "l'établissement du bénéficiaire". Mot det uttryck som används i den svenska versionen av direktivet kan invändas att det inte alltid förhåller sig på det sättet att en betal-

ningsmottagare på förhand har vänt sig till en bank (eller annat företag) och uppdragit åt denna att mottaga beloppet för hans räkning. Utvecklingen synes emellertid gå i den riktningen, i vart fall på det sättet att betalningsmottagaren har ett konto i den bank till vilken beloppet skall överföras. Det har därför syntts godtagbart att använda det nämnda uttrycket i lagtexten och motiven, omväxlande med "betalningsmottagarens bank".

Direktivet utgår som nämnts från att inte bara banker och andra kreditinstitut utan även andra typer av företag skall kunna utföra betalningsöverföringar. Såsom berörts i det föregående torde för svenskt vidkommande i praktiken till helt övervägande del banker vara aktuella. Mot bakgrund härav finns anledning att avfatta lagreglerna med avseende på banker och i en särskild bestämmelse ange att vad som föreskrivs om banker även gäller andra företag som i sin verksamhet utför betalningsöverföringar.

I promemorian har inte ansetts behövt att ta upp motsvarighet till alla de definitioner som direktivet innehåller. Endast för ett par fall har det syntts befogat att definiera begrepp som används i lagtexten. I övrigt framgår innebörden av använda termer av det sammanhang vari de förekommer.

Lagtexten skall, utan att avvika från direktivets lydelse, vara så lättläst som möjligt. Som remissinstanserna har påpekat finns skäl att göra vissa justeringar i lagförslaget. Regeringen återkommer till dessa justeringar i författningskommentaren och i lagtexten.

6.11 Penningtvätt

Regeringens förslag: Lagen skall vara subsidiär i förhållande till lagen (1993:768) om åtgärder mot penningtvätt.

Promemorians förslag: I promemorian har det inte lämnats något förslag som anger hur den föreslagna lagen förhåller sig till lagen (1993:768) om åtgärder mot penningtvätt.

Remissinstanserna: *Svenska Bankföreningen* har anfört att av varken lagförslaget eller författningskommentaren kan utläsas hur den nu föreslagna lagen förhåller sig till lagen (1993:768) om åtgärder mot penningtvätt. Däremot kan av åttonde stycket i ingressen till direktivet utläsas att det inte avses påverka tillämpning av bestämmelserna i penningtvättsdirektivet. Det är således, enligt föreningen, angeläget att denna kollision mellan lagarna undanröjs. *Kommerskollegium* har framfört att det förhållandet att ett kreditinstitut försenar en betalningsöverföring till följd av kontroller enligt penningtvättslagen inte bör leda till ansvar för brott mot den föreslagna lagen om betalningsöverföringar.

Skälen för regeringens förslag: Enligt den svenska penningtvättslagen är företag som driver bank-, livförsäkrings-, värdepappersrörelse eller rörelse som står under Finansinspektionens tillsyn och som huvudsakligen består i att utföra en eller flera av de verksamheter som anges i 3 kap. 1 § 2–13 lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet samt driver

verksamhet enligt valutaväxlingslagen (1996:1006) skyldiga att kontrollera identiteten hos den som vill inleda en affärsförbindelse med företaget. Vidare åligger det företagen att granska alla transaktioner beträffande vilka företaget har skäl att anta att transaktionen avser medel som härrör från ett brottsligt förvärv av allvarligare slag. Riksdagen har den 17 februari 1999 antagit regeringens förslag i prop. 1998/99:19 Ändringar i lagen (1993:768) om åtgärder mot penningtvätt (bet. 1998/99:JuU8, rskr. 1998/99:134). Regeringen har i propositionen bl.a. föreslagit att granskningsskyldigheten skall utvidgas till att avse alla transaktioner som skäli- gen kan antas utgöra penningtvätt. Skyldigheten att noga granska dessa typer av transaktioner kan i det enskilda fallet leda till att en av kunden begärd transaktion inte kan utföras direkt med därpå följande försening i överföringen. I promemorian berörs inte denna fråga.

I ingressen till direktivet (punkt 8) kan utläsas att detta direktiv inte påverkar tillämpningen av bestämmelserna i rådets direktiv 91/308/EEG av den 10 juli 1991 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för tvättning av pengar. Föreliggande direktiv är således subsidiärt i förhållande till penningtvättsdirektivet.

På motsvarande sätt bör lagen om penningtvätt ha företräde framför den nu föreslagna lagen. Vid en avvägning mellan om detta bör framgå av den nya lagen eller om det är tillräckligt att det klargörs i motiven anser regeringen att det är motiverat med ett förtydligande i de bestämmelser som reglerar tidsåtgången för en betalningsöverföring (7 och 9 §§).

6.12 Ikraftträdande

Regeringens förslag: Lagen skall träda i kraft den 14 augusti 1999.

Promemorians förslag: Överensstämmer med regeringens förslag.

Remissinstanserna: *Allmänna reklamationsnämnden* har anfört att det ur konsumenträttslig synpunkt är angeläget att lagen träder i kraft så snart som möjligt.

Skälen för regeringens förslag: Mot bakgrund av lagens gränsöverskridande karaktär är det av vikt att den svenska lagen träder i kraft vid samma tidpunkt som motsvarande lagar i övriga medlemsstater i EU träder i kraft. Enligt uppgift torde majoriteten av medlemsstaterna föredra att lagarna träder i kraft vid samma tidpunkt. Den tidpunkt vid vilken medlemsstaterna senast skall ha införlivat direktivets bestämmelser i nationell lagstiftning är enligt direktivet den 14 augusti 1999.

Lagens bestämmelser om bl.a. ersättning vid försening och återbetalningsgaranti gör att det är betydelsefullt att de svenska bankerna inte försätts i ett konkurrensmissigt sämre läge än sina utländska kollegor endast på grund av att ett svenskt ikraftträdande tidigareläggs. Regeringen anser därför att den svenska lagen bör träda i kraft den 14 augusti 1999.

Någon särskild övergångsreglering krävs inte. Av allmänna principer får anses följa att lagens bestämmelser blir tillämpliga endast på uppdrag avseende betalningsöverföring som en bank åtar sig efter ikraftträdandet. Tidigare uppdrag faller alltså utanför.

7 Allmänhetens bankombudsman

I december 1992 behandlade riksdagen regeringens proposition 1992/93:135 om åtgärder för att stärka det finansiella systemet. Med anledning av propositionen väcktes en motion om allmänhetens bankombudsman. Utskottet tillstyrkte motionen och föreslog i bet. 1992/93:NU16 att det skulle tillsättas en utredning om en allmänhetens bankombudsman.

Svenska Bankföreningen, Finansinspektionen och Konsumentverket bildade därefter Stiftelsen Konsumenternas Bankbyrå. Stiftelsen Konsumenternas Bankbyrå har till uppgift att informera, vägleda och hjälpa konsumenter i deras mellanhavanden med banker och andra kreditinstitut. Regeringen lämnade den 14 oktober 1993 en proposition om inrättandet av stiftelsen och stiftelsekapitalet till riksdagen (prop. 1993/94:83).

I bet. 1993/94:NU7 behandlade riksdagen den ovan nämnda propositionen. I två motioner framfördes återigen kravet på att en allmänhetens bankombudsman borde utredas skyndsamt.

Utskottet anförde bl.a. att utskottet hade erfarit att regeringen hade för avsikt att tillsätta en utredning om en sådan ombudsman. Detta borde ske snarast. Utskottet anförde vidare att om det i utredningsarbetet inte framkommer starka skäl mot att en bankombudsman inrättas bör utredningen överväga om det är mest ändamålsenligt med ett självständigt ombudsmannaämbete eller om en sådan funktion bör knytas till någon av de myndigheter som nu är verksamma på området. I hemställan gav utskottet regeringen till känna vad som anförts.

Regeringen tillsatte i januari 1994 en särskild utredare som fick i uppdrag att utreda frågan om en allmänhetens bankombudsman. Utredaren lämnade sitt betänkande Allmänhetens bankombudsman (SOU 1994:79) i maj samma år. Utredaren fann att starka skäl talade mot att en funktion som bankombudsman inrättades och lade därför inte fram något förslag i ämnet. Betänkandet remitterades inte av regeringen.

Den 7 januari 1999 tillsatte regeringen en parlamentarisk kommitté som skall lämna förslag om hur den framtida konsumentpolitiken skall kunna ge människor förutsättningar att känna sig trygga som konsumenter och ha ett starkt inflytande över sin vardagsituation. Kommittén skall särskilt analysera målen och medlen för konsumentaspekterna inom bl.a. området finansiella tjänster. Kommittén skall bl.a. analysera konsumenternas behov av information, rådgivning och möjligheter att föra talan när det gäller finansiella tjänster. Regeringen kommer med anledning därav att överlämna ärendet med betänkandet Allmänhetens bankombudsman till kommittén.

Genom utredarens slutsats i betänkandet Allmänhetens bankombudsman och den nya kommitténs uppdrag anser regeringen att riksdagens hemställan beträffande allmänhetens bankombudsman (p. 4 i bet. 1993/94:NU7, rskr. 1993/94:79) har efterkommits.

Grunden till direktivförslaget är de mindre goda erfarenheter som bl.a. kommissionen gjort under 1990-talet av hur betalningar över gränserna handhas av berörda finansiella institut. Det har t.ex. gällt brister i informationen, utdragna betalningstider och omotiverade kostnader för betalningsmottagaren. Syftet med lagstiftningen är sålunda att minska dessa brister och därmed allmänt öka effektiviteten och säkerheten i utlandsbetalningarna. Detta bör på olika sätt komma hushåll och mindre företag till del. Huruvida de direkta kostnaderna för betalningar kommer att minska genom den nya lagen återstår att se men ökad genomlysning och information kan förutses bidra till ökad konkurrens och i förlängningen billigare tjänster. Med en tilltagande integration bl.a. genom införandet av valutaunionen kan betalningsöverföringar från hushåll och mindre företag också förutses öka.

Det merarbete och de kostnader som lagen kan komma att innebära för berörda finansiella institut kan därvid inte bedömas bli av en storleksordning som menligt skulle reducera de samhällsekonomiska vinsterna. Inte heller lagförslaget strikta betalningsansvar för den anlitade banken på som mest 12 500 euro kan förutses öka det betalningsansvar som svenska banker generellt ändå har enligt allmänna skadeståndsrättsliga regler.

För Finansinspektionen bedöms förslaget inte medföra några ökade tillsynskostnader.

Några andra effekter på statsbudgeten kan inte förutses.

9.1 Förslaget till lag om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Tillämpningsområde

1 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om lagens tillämpningsområde. Den motsvarar artikel 1 och delvis definitionerna under f, h och i i artikel 2.

Lagen är tillämplig på betalningar som sker genom att ett belopp på uppdrag av den betalande överförs av en bank eller annat företag, som utför betalningsöverföringar till utlandet, från Sverige till en bank eller sådant företag i en annan EES-stat eller på motsvarande sätt från en beställare i en sådan stat till Sverige. Hur beloppet tillhandahålls banken eller företaget – genom överlämnande av kontanta pengar, bemyndigande att dra beloppet från ett konto eller på annat sätt – saknar betydelse.

Beloppet överförs till en bank eller annat företag i den andra staten i allmänhet genom användande av ett betalningssystem, men överförandet kan också ske på andra sätt. I de allra flesta fall är såväl uppdragstagaren som andra medverkande företag banker.

Genom att betalningen skall ske genom överförande av ett belopp på uppdrag av den betalande utesluts från lagens tillämpning fall då någon betalar mottagaren med check, kontokort eller på annat liknande sätt. Sådana fall avser debetbetalningar, medan lagen gäller kreditbetalningar.

Lagen är tillämplig även om överföringen sker med hjälp av en förmedlande bank i en icke-medlemsstat.

Av *första stycket* framgår också benämningarna på den som skall betala och den som skall ha betalningen, nämligen beställaren respektive betalningsmottagaren. Dessa kan vara fysiska eller juridiska personer. Lagens tillämplighet hindras inte av att beställaren och betalningsmottagaren är samma person. Det har inte ansetts behövt uttryckligen ange detta i lagtexten.

Begränsningen till valutor och belopp anges i *andra stycket*. I lagtexten har beaktats att valutakorgen ecu den 1 januari 1999 ersattes av den gemensamma valutan, euro.

I *tredje stycket* anges att lagen inte gäller betalningsöverföringar som görs på uppdrag av banker eller andra företag som i sin verksamhet medverkar i betalningsöverföringar till utlandet. Dessa undantas således från lagens tillämpning om de är beställare av en betalningsöverföring.

Definitioner

2 §

Direktivet innehåller ett flertal definitioner av termer och uttryck som används i bestämmelserna (artikel 2). Dessa avser såväl berörda företag och personer som andra företeelser. Det har inte syntts nödvändigt att i lagen ta upp motsvarigheter till alla dessa förklaringar. I den mån termer och uttrycken används i lagen framgår som regel av sammanhanget

vad som åsyftas. Det har därför endast ansetts behövligt med definition av uttrycken förmedlande bank, acceptdag och bankdag.

Såsom anges i *första stycket* är en förmedlande bank en bank som medverkar i en betalningsöverföring utan att anlitas av beställaren eller betalningsmottagaren (jfr artikel 2 punkt e). Det vanligaste exemplet torde vara en bank som är korrespondentbank i betalningslandet till den bank vilken har erhållit överföringsuppdraget av beställaren och som är en annan än den bank som betalningsmottagaren anlitar. Förmedlande banks skyldigheter regleras i 8, 12 och 15–17 §§.

Med anledning av vad som sägs i 16 § om en förmedlande bank som beställaren själv har valt (jfr artikel 8 punkt 3 första stycket) kan framhållas att den bestämmelsen avser en annan bank än den som beställaren har gett i uppdrag att verkställa betalningsöverföringen och där betalningsöverföringen startar, men som beställaren likväl har valt själv.

Definitionen av termen acceptdag ansluter till artikel 2 punkt 1. Termen används i 7 § (se även 8 §).

I enlighet med *Lagrådets* förslag har det införts en definition av begreppet bankdag.

Med hänsyn till att betalningsöverföringar i Sverige nästan uteslutande ombesörjs av banker har det syntts lämpligt att avfatta lagtexten med avseende på banker och genom en hänvisning låta bestämmelserna gälla även andra företag som verkställer sådana överföringar. En bestämmelse härom har tagits upp i *andra stycket* av 2 §.

Informationsskyldighet

3 §

Rubriken har fått en ny lydelse i enlighet med *Lagrådets* förslag.

I denna paragraf, som motsvarar artikel 3 i direktivet, ges föreskrifter om den information som skall tillhandahållas av banker beträffande betalningsöverföringar. Det är fråga om förhandsinformation angående betalningsöverföringar i allmänhet som riktar sig till dem som avser att göra en betalning till utlandet.

Bestämmelsen innebär att en bank (eller annat företag) som åtar sig uppdrag avseende betalningsöverföring är skyldig att tillhandahålla den information som anges i paragrafen åt dem som är intresserade av att överföra penningbelopp men som ännu inte har bestämt vilken bank som skall anlitas.

Föreskriften om att upplysningarna skall lämnas i elektronisk form avser t.ex. överbringande med hjälp av telefax, elektronisk post eller via hemsida på Internet. Man får också räkna med att det tillkommer nya hjälpmedel på det elektroniska området.

Punkt 1 avser tidsåtgången under de två skeden som betalningsöverföringen består av, nämligen dels tiden fram till dess att ett belopp har överförts till den bank som betalningsmottagaren anlitar, dels från den tidpunkten till dess att ett belopp har blivit tillgängligt för betalningsmottagaren på hans konto. Det är väsentligt att utgångspunkten för beräkning av tiden för det första skedet klart anges.

I direktivet används uttrycket att beloppet krediterats betalningsmottagarens konto, vilket synes bero på att det torde vara det vanligaste att en betalningsmottagare har ett konto i den bank som han anlitar. Som nämnts i den allmänna motiveringen är direktivet dock tillämpligt även om mottagaren inte har något särskilt konto. I lagtexten används samma uttryck som i direktivet. Om betalningsmottagaren inte har konto i banken, får banken ställa beloppet till hans förfogande på något annat sätt, t.ex. genom att hålla beloppet tillgängligt på banken för utbetalning vid anfordran eller genom att betala ut det med användande av betalningsanvisning.

Då det gäller kostnader (*punkt 2*) talas i den engelska texten om "commission fees and charges" och i den franska texten om "les commissions et frais". Det kan antas att därmed åsyftas dels avgift (provision) till banken för dess arbete med betalningsöverföringen, dels ersättning för kostnader som banken kan ha för överföringen närmast i form av utgift för växling av valuta. Oavsett den närmare innebörden av nämnda termer avser ordet kostnad att täcka alla kostnader som en betalningsöverföring medför.

Punkt 3 är av betydelse i fall då beställarens bank för utförande av överföringsuppdraget skall debitera beställarens konto eller betalningsmottagarens bank i fråga om mottagna medel skall kreditera mottagarens konto. Debiterings- eller krediteringsdagen är avgörande för den tidpunkt till vilken medlen är disponibla för beställaren respektive från vilken de är disponibla för betalningsmottagaren.

Föreskriften i *punkt 5* är grundläggande för att göra bankens kunder medvetna om i vilken mån en betalningsöverföring omfattas av lagens skydd. Det är betydelsefullt att kunderna redan i förväg får klart för sig att lagen endast omfattar betalningar upp till 50 000 euro och att det finns en återbetalningsgaranti upp till 12 500 euro.

Beträffande *punkt 6* kan hänvisas till vad som har anförts i avsnitt 6.7. Det krävs inte någon detaljerad redogörelse av möjligheterna att få rättelse.

4 §

Paragrafen, som motsvarar artikel 4 i direktivet, behandlar frågan om information beträffande en utförd betalningsöverföring. Den avser fall då en bank enligt uppdrag har verkställt en betalningsöverföring och då en bank har mottagit ett belopp som har överförts. I det senare fallet torde inte nödvändigtvis behöva föreligga något särskilt uppdrag, i vart fall om betalningsmottagaren har konto i banken. Informationen blir då det gäller beställaren en redovisning om att uppdraget har fullgjorts.

Angående föreskriften i *första stycket* om att lämna upplysningar i elektronisk form kan hänvisas till vad som har sagts beträffande motsvarande föreskrift i 3 §.

En beställare kan ha lämnat åtskilliga uppdrag avseende betalningsöverföring, även såvitt gäller samma betalningsmottagare. Bestämmelsen i *punkt 1* skall ses mot den bakgrunden. Uppgifter för identifiering kan avse t.ex. fakturanummer eller annan beteckning som beställaren har använt.

Bestämmelsen i *punkt 2*, som har samband med kostnadsfrågan, tillgodoser närmast betalningsmottagarens intresse. Genom uppgiften, jämförd med det belopp som han har erhållit, kan han avgöra om någon kostnad under vägen har dragits av från det belopp som betalningen avsåg. Jämför bestämmelsen i andra stycket första meningen.

I fråga om upplysningen enligt *punkt 3* kan erinras om att kostnader för en betalningsöverföring skall betalas av beställaren och inte får belasta det belopp som avses med betalningsöverföringen, såvida inte beställaren har föreskrivit att kostnaderna helt eller delvis skall bäras av betalningsmottagaren. Se även andra stycket första meningen.

Beträffande *punkt 4* kan hänvisas till vad som sagts beträffande motsvarande föreskrift i 3 § punkt 3.

Bestämmelsen i *andra stycket* första meningen har samband med vad som föreskrivs i 11 § (se även 12 och 13 §§).

I direktivet görs undantag från informationsskyldigheten i fall då kunden uttryckligen har avstått därifrån. En uttrycklig föreskrift härom har tagits upp i paragrafens *tredje stycke*.

5 §

Bestämmelsen, som inte har någon motsvarighet i direktivet, erinrar om att rätten enligt marknadsföringslagen kan ålägga en bank (eller annat företag), normalt vid vite, att lämna föreskriven information (se 15, 16, 19 och 20 §§ marknadsföringslagen). I fall som inte är av större vikt kan föreläggande meddelas av Konsumentombudsmannen (21 § nämnda lag). Befogenheten gäller inte bara sådan information som avses i 3 §, dvs. som ingår i marknadsföringen, utan också information enligt 4 § samt eventuell övrig information som är av särskild betydelse för konsumenterna.

Överenskommelse om tid och kostnader för en betalningsöverföring

6 §

Paragrafen behandlar frågan om avtal mellan kunden och banken. Den motsvarar artikel 5 i direktivet.

Direktivet utgår från att avtal helst bör träffas mellan kunden och banken om de viktigaste villkoren i fråga om en betalningsöverföring, nämligen tiden för verkställandet och de kostnader som kunden skall betala. Enligt bestämmelsen är banken skyldig att göra en utfästelse i dessa hänseenden, om kunden begär det. Detta blir då givetvis bindande för banken och utlöser ersättningskyldighet, om tiden inte hålls (se 7 och 8 §§). Beträffande utfästelser om de kostnader som en kund skall betala undantas, enligt direktivet, de kostnader som är avhängiga av den valutakurs som kan komma att användas.

Hinder torde inte föreligga mot att parterna träffar avtal även i andra avseenden, t.ex. i fråga om den ersättning som skall utgå ifall tiden inte hålls. I en sådan fråga får ett avtal inte inskränka den rätt som tillkommer kunden enligt lagen men det kan vara mera generöst.

Bestämmelsen är i första hand tillämplig i förhållandet mellan beställaren och den bank som han anlitar. Den kan dock åberopas även av en

betalningsmottagare gentemot den bank som han anlitar. I sådant fall blir bestämmelsen tillämplig närmast beträffande tiden för överförande av beloppet till betalningsmottagaren. Beträffande kostnader kan bestämmelsen bli aktuell endast om beställaren har angett att kostnaderna helt eller delvis skall bäras av betalningsmottagaren (jfr 11 §).

Det kan i detta sammanhang framhållas att en bank måste anses berättigad att vägra mottaga ett uppdrag avseende betalningsöverföring, t.ex. ifall det framstår som osäkert om överföringen kan verkställas på det sätt som kunden önskar.

Tid för utförande av en betalningsöverföring och ersättning vid försening

7 §

Rubriken har fått en ny lydelse i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Paragrafen motsvarar del av artikel 6 punkt 1 i direktivet. Den reglerar frågan om den tid inom vilken en betalningsöverföring skall ha skett till betalningsmottagarens bank.

Bestämmelsen innebär att i första hand gäller vad beställaren och hans bank har kommit överens om med stöd av 6 §. Om det inte finns en sådan överenskommelse, gäller en tid av fem bankdagar räknat från den s.k. acceptdagen (jfr 2 § första stycket).

Ifall en bank inte har träffat särskild överenskommelse med en kund om den tid inom vilken betalningsöverföringen skall utföras men i sin information enligt 3 § har angett viss tid för överförandet, kan uppkomma fråga om vad som gäller. Det synes dock rimligt att banken får stå för de uppgifter som den har lämnat på förhand, vilka utgör ett led i marknadsföringen.

Av *andra stycket*, som har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag, framgår det att åtgärder med stöd av lagen (1993:768) om åtgärder mot penningtvätt har företräde framför den nya lagens bestämmelser. Då sådana åtgärder närmast torde påverka tidsåtgången för en betalningsöverföring har regeringen ansett det lämpligt att föra in bestämmelsen i denna paragraf. Bestämmelsen har även kommenterats i avsnitt 6.11.

8 §

Denna paragraf, som har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag, motsvarar del av artikel 6 punkt 1 och 3 i direktivet och reglerar sanktionsfrågan i fall då tiden har överskridits för det första skedet av en betalningsöverföring, dvs. till dess att beloppet som skall betalas har överförts till betalningsmottagarens bank.

Bestämmelsen i *första stycket* ansluter till 7 § och utgår alltså från att det antingen finns en överenskommelse som avses i 6 § eller att det gäller en tid av fem bankdagar från den s.k. acceptdagen. Ersättningen utgörs av dröjsmålsränta på det belopp som avses med betalningsöverföringen. Angående valet av räntesats kan hänvisas till vad som har sagts i avsnitt 6.6.

Av första stycket följer att den bank som har åtagit sig uppdraget att verkställa betalningsöverföringen svarar gentemot beställaren även för försening från en förmedlande banks sida. I sådant fall är emellertid den

förmedlande banken enligt *andra stycket* ersättningsskyldig i förhållande till beställarens bank.

Det bör understrykas att ersättningsskyldighet enligt paragrafen inte förutsätter att en bank har handlat felaktigt eller försumligt. Det är alltså fråga om ett strikt ansvar, dock att banken går fri om det förelåg force majeure (se 19 §).

Beställaren bör inte ha rätt till ersättning om förseningen beror på honom själv, dvs. på grund av att han har lämnat felaktiga eller bristfälliga upplysningar, i praktiken närmast i fråga om betalningsmottagaren eller den bank som han anlitar. Föreskrift härom ges i *tredje stycket*.

9 §

I paragrafen regleras frågan om den tid inom vilken den bank som betalningsmottagaren anlitar skall göra ett mottaget belopp tillgängligt för betalningsmottagaren. Den motsvarar del av artikel 6 punkt 2 i direktivet.

Beträffande den närmare innebörden av bestämmelsen kan hänvisas till vad som har sagts vid 7 § för där avsett fall.

Om betalningsmottagaren har konto i banken, bör beloppet göras tillgängligt för honom genom kreditering av kontot. Banken bör underrätta kunden så snart som möjligt och senast när banken har erhållit beloppet. Beloppet får anses vara tillgängligt för betalningsmottagaren i och med krediteringen av kontot, även om han då inte har erhållit underrättelsen.

I fall då en betalningsmottagare inte har konto i den bank som han anlitar, kan banken översända beloppet till honom genom betalningsanvisning eller på annat liknande sätt. Banken kan också hålla beloppet till hans förfogande för utbetalning vid anfordran. Beloppet får även i det senare fallet anses ha blivit tillgängligt för betalningsmottagaren när han blev berättigad att förfoga över det, även om han då inte har nåtts av underrättelse om betalningsöverföringen.

Andra stycket, som har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag, reglerar åtgärder med stöd av lagen om åtgärder mot penningtvätt, se vidare under kommentaren till 7 §.

10 §

Denna paragraf behandlar frågan om ersättningsskyldighet i fall då betalningsmottagarens bank inte har gjort ett mottaget belopp tillgängligt för betalningsmottagaren i föreskriven tid. Den motsvarar del av artikel 6 punkt 2 och 3 i direktivet. *Första stycket* har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag.

Beträffande bestämmelsernas närmare innehåll kan hänvisas till vad som vid 8 § har sagts om det fallet att den tid som gäller för överföring av belopp till betalningsmottagarens bank har överskridits.

11 §

Denna paragraf, som motsvarar artikel 7 punkt 1 i direktivet, behandlar frågan om kostnader för betalningsöverföring. Den syftar till att motverka dubbeldebitering, dvs. att någon medverkande bank under utförande av betalningsöverföringen drar av kostnader för sin medverkan från det belopp som skall betalas, trots att beställaren har betalt alla kostnader.

Bestämmelsen i *första stycket* utgår från principen att samtliga kostnader för en betalningsöverföring betalas av beställaren till den bank som han anlitar och att ersättning för de eventuella kostnader som uppstår för någon annan medverkande bank, t.ex. den bank som betalningsmottagaren anlitar, blir en fråga mellan den banken och beställarens bank. Det kan förmodas att sådana frågor är eller blir lösta på förhand genom mera generella överenskommelser mellan banker. Undantag från vad nu sagts gäller endast då beställaren har angett att kostnaderna helt eller delvis skall bäras av betalningsmottagaren.

Avdrag för kostnader från det belopp som betalningen avser får alltså inte göras under verkställande av betalningsöverföringen i strid med beställarens instruktioner. Bevisbördan för att beställaren har föreskrivit att kostnaderna helt eller delvis skall bäras av betalningsmottagaren åvilar den bank som gör avdrag för kostnader. Denna har att förvissa sig om innebörden av beställarens instruktioner och handla därefter.

Andra stycket innebär att betalningsmottagarens bank visserligen är oförhindrad att ta ut ersättning för administration av betalningsmottagarens konto enligt vad som gäller därom men att detta inte får ske genom avdrag från det överförda beloppet i samband med redovisningen av detta.

12 §

Förevarande paragraf behandlar det fallet att förbudet mot debitering av kostnader i 11 § har överträtts av beställarens bank eller en förmedlande bank. Den motsvarar artikel 7 punkt 2 i direktivet.

För betalningsskyldighet krävs inte att avdraget har skett av oaktsamhet eller försummelse.

Första stycket innebär att den av beställaren anlitate banken svarar även för en förmedlande banks felaktiga avdrag. Beställarens bank ansvarar för ett korrekt förfarande i fråga om kostnader till dess att beloppet har mottagits av den bank som betalningsmottagaren anlitar. Betalningen av det avdragna beloppet skall ske på bankens egen bekostnad, vilket uttrycks i den engelska texten av direktivet med "free of all deductions and at its own cost" och i den svenska texten med "på egen bekostnad och utan ytterligare avdrag".

Enligt *andra stycket* är emellertid en förmedlande bank som har gjort det otillåtna avdraget för kostnader betalningsansvarig gentemot beställarens bank. Att den förmedlande banken enligt huvudregeln skall utge det avdragna beloppet till beställarens bank och inte till betalningsmottagaren torde ha sin grund i att det förutsatts att beställarens bank enligt bestämmelsen i första stycket har tillgodosett betalningsmottagaren.

13 §

Paragrafen motsvarar artikel 7 punkt 3 i direktivet och behandlar det fallet att betalningsmottagarens bank har gjort avdrag för kostnader i strid med 11 §.

Bestämmelsen utgår från att betalningsmottagarens bank är bunden av beställarens instruktioner i fråga om kostnader, trots att något avtalsförhållande inte råder mellan dem. Det i direktivet använda uttrycket beställarens instruktioner tillgodoses med en hänvisning till 11 §.

Ersättningsskyldighet när en betalningsöverföring inte har genomförts**14 §**

Paragrafen har utformats i enlighet med *Lagrådets* förslag och motsvarar artikel 8 punkt 1 första–tredje styckena i direktivet.

Medan 8 § avser det fallet att en betalningsöverföring har skett senare än vad som gäller enligt avtal eller lagen, åsyftar denna paragraf situationer då en betalningsöverföring över huvud inte har blivit verkställd.

Enligt *första stycket* är återbetalningsskyldigheten beträffande det belopp som skall överföras till en mottagare i utlandet begränsad till vad som motsvarar 12 500 euro. I följd härav skall inte heller ränta beräknas på högre belopp.

Enligt paragrafen svarar beställarens bank även för underlåtenhet eller annat fel utav en förmedlande bank som den har anlitat (jfr 15 §). Betalningsansvaret är strikt, fränsett force majeure-situationer. Insolvens hos en förmedlande bank räknas inte som force majeure.

Andra stycket reglerar det förhållandet att banken hinner överföra beloppet till betalningsmottagarens bank innan fristen om fjorton dagar har gått ut. I sådana fall gäller inte bestämmelserna i första stycket. Emellertid har beställaren rätt till dröjsmålsränta enligt 8 §. Bestämmelsen behandlas i avsnitt 6.5.

I *tredje stycket* anges den tidsfrist som gäller för beställarens begäran om ersättning.

15 §

Denna paragraf, som reglerar en förmedlande banks ansvar motsvarar artikel 8 punkt 1 sista stycket i direktivet.

I direktivet sägs att betalningsskyldighet åvilar varje förmedlande företag som har accepterat ett uppdrag om betalningsöverföring. Det kan dock inte rimligen vara avsett att en förmedlande bank som aldrig har mottagit det belopp som skulle vara föremål för betalningsöverföringen skall ha ett betalningsansvar. Denna ståndpunkt vinner stöd av att det i direktivbestämmelsen används uttrycket betala tillbaka ("refund", "rembourser").

Beställaren kan inte själv rikta anspråk mot en förmedlande bank. Rätt därtill tillkommer endast den bank som beställaren har anlitat.

Andra meningen innebär att den förmedlande banken under den där angivna förutsättningen inte har någon återbetalningsskyldighet men att den är skyldig att medverka till rimliga åtgärder som syftar till att bestäl-

laren skall kunna återfå beloppet. Vilka åtgärder som kan krävas får bero på omständigheterna. Prop. 1998/99:53

16 §

Paragrafen, som innehåller vissa undantag från bestämmelserna i 14 och 15 §§, motsvarar artikel 8 punkt 3 i direktivet.

Det kan förmodas vara mindre vanligt att beställaren själv och inte den av honom anlitate banken bestämmer vilken bank som skall anlitas som förmedlande bank. När så likväl sker, får beställaren enligt *första stycket* själv stå risken för att en sådan bank inte fullgör vad som åligger den. Detsamma gäller om beställaren har lämnat sin bank felaktiga eller bristfälliga instruktioner.

Vilka åtgärder som i de i första stycket angivna situationerna kan krävas av de berörda bankerna beror på omständigheterna.

I direktivets motsvarighet till *andra stycket* anges också att de berörda företagen i de aktuella fallen inte är skyldiga att återbetala avgifter och räntor. Detta får emellertid anses framgå redan av första stycket. Någon uttrycklig motsvarighet till nämnda föreskrift i direktivet har därför inte ansetts behövlig.

17 §

I paragrafen, som motsvarar artikel 8 punkt 2 i direktivet, görs ytterligare undantag från 14 och 15 §§.

Den situation som bestämmelsen åsyftar – att felet har begåtts av en förmedlande bank som har anlitats av betalningsmottagarens bank – kan antas vara mindre vanlig. När det krävs en förmedlande bank i betalningsmottagarens land, torde denna som regel anlitas av beställarens bank i egenskap av korrespondentbank.

Liksom i andra fall är betalningsansvaret strikt, frånsett situationer av force majeure-karaktär.

Avslutande bestämmelser

18 §

Bestämmelsen har sin motsvarighet i direktivet i artikel 6 punkt 4, artikel 7 punkt 2 första stycket och punkt 3 och artikel 8 punkt 1 första stycket. Beträffande den närmare innebörden kan hänvisas till vad som har sagts i avsnitt 6.5.

Det kan påpekas att lagförslagets föreskrifter om strikt ansvar i fråga om skadeståndsskyldighet inte gäller vid tillämpning av sådana bestämmelser och principer som åsyftas i förevarande paragraf.

I *andra stycket* klargörs att avtalsvillkor enligt 14 § som är till nackdel för beställaren är ogiltiga. Om beställaren ingår ett sådant avtal som är sämre än vad som anges i 14 § är avtalet ogiltigt.

19 §

Paragrafen, som motsvarar artikel 9 i direktivet, innehåller en bestämmelse som befriar en bank från de påföljder som anges i lagen, om underlåtenheten att verkställa en betalningsöverföring på föreskrivet sätt har sin

grund i force majeure. Bestämmelsen avses omfatta även det fallet att underlåtenheten hänför sig till en förmedlande bank. Prop. 1998/99:53

Bestämmelsen åsyftar extraordinära förhållanden av den art som en bank inte kunnat förhindra. Den situationen att en förmedlande bank har kommit på obestånd utgör inte force majeure. Det ankommer på den bank som vill återöppna force majeure för en underlåtenhet att visa att förhållandena varit sådana som avses i paragrafen. Bestämmelsen har utformats i likhet med köplagstiftningens bestämmelser om kontrollansvar, vilket har kommenterats i avsnitt 6.8.

9.2 Förslaget till lag om ändring i prisinformationslagen (1991:601)

3 §

Lagen om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet innehåller särskilda bestämmelser om den information en kund skall erhålla i samband med en betalningsöverföring. I paragrafen görs en hänvisning till dessa bestämmelser.

Europaparlamentets och rådets direktiv 97/5/EG av den 27 januari 1997 om gränsöverskridande betalningar (avskrift)

Prop. 1998/99:53
Bilaga 1

EUROPAPARLAMENTET OCH EUROPEISKA UNIONENS RÅD HAR ANTAGIT DETTA DIREKTIV

med beaktande av Fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen, särskilt artikel 100a i detta,

med beaktande av kommissionens förslag²,

med beaktande av Ekonomiska och sociala kommitténs yttrande³,

med beaktande av Europeiska monetära institutets yttrande,

med tillämpning av förfarandet i artikel 189b i fördraget⁴, mot bakgrund av det den 22 november 1996 av förlikningskommittén godkända gemensamma utkastet, och

med beaktande av följande:

1. Antalet gränsöverskridande finansiella transaktioner ökar stadigt allteftersom genomförandet av den inre marknaden och utvecklingen mot en fullständig ekonomisk och monetär union för med sig ökat handelsutbyte och ökad rörlighet för personer inom gemenskapen. De gränsöverskridande betalningarna utgör till antal och belopp en betydande del av dessa gränsöverskridande transaktioner.

2. Det är viktigt att privatpersoner och institut, särskilt små och medelstora institut, kan göra betalningar snabbt, säkert och till låg kostnad från en del av gemenskapen till en annan. I enlighet med kommissionens meddelande om tillämpningen av Europeiska gemenskapernas konkurrensregler på gränsöverskridande girossystem⁵ borde ökad konkurrens på marknaden för betalningar medföra bättre service och lägre kostnader.

3. Syftet med detta direktiv är att följa upp de framsteg som gjorts på vägen mot fullbordandet av den inre marknaden, särskilt vad gäller liberaliseringen av kapitalrörelserna, i avsikt att förverkliga en ekonomisk och monetär union. Bestämmelserna i detta direktiv bör tillämpas på betalningar utställda i medlemsstaternas valutor och ecu.

4. Europaparlamentet begärde i sin resolution av den 12 februari 1993⁶ att ett rådsdirektiv skulle utarbetas för att fastställa regler för insyn och kvalitet i samband med genomförandet av gränsöverskridande transaktioner.

² EGT nr C 360, 17.12.1994, s. 13, EGT nr C 199, 3.8.1995, s. 16.

³ EGT nr C 236, 11.9.1995, s. 1.

⁴ Europaparlamentets yttrande av den 19 maj 1995 (EGT nr C 151, 19.6.1995, s. 370), rådets gemensamma ståndpunkt av den 4 december 1995 (EGT nr C 353, 30.12.1995, s. 52) och Europaparlamentets beslut av den 13 mars 1996 (EGT nr C 96, 1.4.1996, s. 74) Rådets beslut av den 19 december 1996 och Europaparlamentets beslut EGT av den 16 januari 1997.

⁵ EGT nr C 251, 27.9.1995, s. 3.

⁶ EGT nr C 72, 15.3.1993, s. 158.

5. De frågor som omfattas av detta direktiv bör behandlas skilda från de systembetingade problem som fortfarande studeras av kommissionen. Det kan visa sig nödvändigt att lägga fram ett nytt förslag som omfattar dessa systembetingade frågor, särskilt frågan om avvecklingens slutgiltighet ("settlement finality").

6. Syftet med detta direktiv är att förbättra de gränsöverskridande betalningarna och därigenom hjälpa Europeiska monetära institutet (EMI) att fullgöra sin uppgift att främja effektiviteten hos gränsöverskridande transaktioner för att förbereda den tredje fasen av den ekonomiska och monetära unionen.

7. För att kunna uppfylla de mål som anges i punkt 2 i ingressen bör detta direktiv tillämpas på varje betalning vars belopp inte överstiger 50 000 ecu.

8. I enlighet med artikel 3b tredje stycket i fördraget och för att kunna säkerställa öppenhet och insyn, fastställs i detta direktiv de minimikrav som är nödvändiga för att säkerställa att kunderna får tillräcklig information såväl före som efter genomförandet av en gränsöverskridande betalning. Dessa krav omfattar uppgifter om vilka möjligheter kunden har att göra reklamationer och anföra besvär och hur dessa möjligheter kan utnyttjas. I detta direktiv fastställs de minimikrav, särskilt vad gäller kvaliteten, som de institut som genomför gränsöverskridande betalningar skall uppfylla, inbegripet skyldigheten att utföra de gränsöverskridande betalningarna i enlighet med kundens instruktioner. Detta direktiv överensstämmer med de principer som anges i kommissionens rekommendation 90/109/EEG av den 14 februari 1990, om insyn vad gäller bankernas bestämmelser angående gränsöverskridande finansiella transaktioner⁷. Detta direktiv påverkar inte tillämpningen av bestämmelserna i rådets direktiv 91/308/EEG av den 10 juni 1991 om åtgärder för att förhindra att det finansiella systemet används för tvättning av pengar⁸.

9. Detta direktiv borde kunna bidra till att den maximala tidsåtgången för genomförandet av en gränsöverskridande betalning förkortas och att de institut som redan har mycket korta tidsfrister bibehåller dem.

10. I den rapport som kommissionen skall lägga fram för Europaparlamentet och rådet senast två år efter det att detta direktiv har börjat tillämpas, bör särskilt behandlas frågan om vilken tidsfrist som skall gälla om någon sådan inte överenskommit mellan beställaren och det institut denne anlitar, med hänsyn tagen såväl till den tekniska utvecklingen som till förhållandena i varje medlemsstat.

11. Institutet bör vara återbetalningsskyldiga om betalningen inte genomförts på det sätt som avtalats. Om denna återbetalningsskyldighet inte begränsas skulle den dock kunna medföra ett ansvar för institutet som

⁷ EGT nr L 67, 15.3.1990, s. 39.

⁸ EGT nr L 166, 28.6.1991, s. 77.

skulle kunna inverka menligt på deras möjligheter att uppfylla kraven på solvens. Återbetalningsskyldigheten bör därför gälla upp till ett belopp av 12 500 ecu.

Prop. 1998/99:53
Bilaga 1

12. Artikel 8 påverkar inte de allmänna bestämmelserna i den nationella lagstiftningen enligt vilka ett institut är ansvarigt gentemot beställaren om en gränsöverskridande betalning inte genomförts på det sätt som avtalats på grund av att institutet begått något fel.

13. Bland de omständigheter ett institut som medverkar i genomförandet av en gränsöverskridande betalning kan ställas inför, inklusive omständigheter i samband med en insolvenssituation, är det nödvändigt att skilja ut omständigheter som beror på force majeure, och därför bör definitionen av force majeure utgå från artikel 4.6 i rådets direktiv 90/314/EEG av den 13 juni 1990 om paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang⁹.

14. I medlemsstaterna måste det finnas lämpliga och effektiva förfaranden för att göra reklamationer och anföra besvär, så långt som möjligt inom ramen för existerande förfaranden, för att lösa eventuella tvister mellan kunder och institut.

HÄRIGENOM FÖRESKRIVS FÖLJANDE

AVDELNING I

TILLÄMPNINGSOMRÅDE OCH DEFINITIONER

Artikel 1

Tillämpningsområde

Bestämmelserna i detta direktiv skall tillämpas på gränsöverskridande betalningar utställda i medlemsstaternas valutor och i ecu upp till motsvarande 50 000 ecu, som beställts av andra än dem som anges i artikel 2 a, 2 b och 2 c och som genomförs av kreditinstitut och andra institut.

Artikel 2

Definitioner

I detta direktiv avses med

a) kreditinstitut: ett institut enligt definitionen i artikel 1 i direktiv 77/780/EEG¹⁰, liksom en inom gemenskapen belägen filial, enligt artikel 1 tredje strecksatsen i samma direktiv, till ett kreditinstitut som har sitt

⁹ EGT nr L 158, 23.6.1990, s. 59.

¹⁰ EGT nr L 322, 17.12.1977, s. 30, Direktivet senast ändrat genom direktiv 95/26/EG (EGT nr L 168, 18.7.1995, s. 7).

huvudkontor utanför gemenskapen, och som inom ramen för sin verksamhet gör gränsöverskridande betalningar,

b) annat institut: varje fysisk eller juridisk person, annan än ett kreditinstitut, som inom ramen för sin verksamhet gör gränsöverskridande betalningar,

c) finansinstitut: en inrättning enligt definitionen i artikel 4.1 i rådets förordning (EG) nr 3604/93 av den 13 december 1993 om fastställandet av definitioner för tillämpningen av det förbud mot positiv särbehandling som anges i artikel 104a i fördraget¹¹,

d) institut: ett kreditinstitut eller annat institut; i fråga om artiklarna 6, 7 och 8 betraktas filialer till ett och samma kreditinstitut vilka är belägna i olika medlemsstater och vilka gör gränsöverskridande betalningar som olika institut,

e) förmedlande institut: institut annat än det beställaren eller betalningsmottagaren anlitat som deltar i genomförandet av en gränsöverskridande betalning,

f) gränsöverskridande betalning: en betalning som utförs av ett institut eller en filial till ett institut i en medlemsstat på en beställares initiativ i syfte att överföra en summa pengar till en betalningsmottagare i ett institut eller en filial till ett institut i en annan medlemsstat; beställaren och betalningsmottagaren kan vara en och samma person,

g) order om gränsöverskridande betalning: en villkorslös instruktion, oavsett vilken form den har, som ges direkt av en beställare till ett institut, om att göra en gränsöverskridande betalning,

h) beställare: en fysisk eller juridisk person som beställer en gränsöverskridande betalning till en betalningsmottagare,

i) betalningsmottagare: den slutliga mottagaren av en gränsöverskridande betalning vars medel ställs till dennes förfogande på ett konto som han kan förfoga över,

j) kund: beställaren eller betalningsmottagaren beroende på sammanhanget,

k) referensräntesats: en representativ räntesats som används vid beräkning av ersättning och som fastställs efter de regler som gäller i den medlemsstat där det institut som skall lämna ersättning till kunden är beläget,

l) acceptdatum: det datum då alla villkor som ett institut ställt för att utföra en gränsöverskridande betalning uppfyllts beträffande tillräcklig finansiell täckning och nödvändig information för att kunna utföra orden.

¹¹ EGT nr L 332, 31.12.1993, s. 4.

INSYN OCH ÖPPENHET I VILLKOREN FÖR
GRÄNSÖVERSKRIDANDE BETALNINGAR*Artikel 3***Förhandsinformation om villkoren för gränsöverskridande betalningar**

Instituten skall ställa skriftlig, lättförståelig information om villkoren för gränsöverskridande betalningar till sina faktiska och potentiella kunders förfogande, eventuellt i elektronisk form. Denna information skall omfatta minst följande:

- Uppgifter om hur lång tid det tar att genomföra en beställning på en gränsöverskridande betalning från det att institutet har fått beställningen till dess att beloppet krediteras kontot hos det institut som betalningsmottagaren anlitar. Den tidpunkt då beräkningen av tiden inleds skall vara klart angiven.
- Uppgifter om hur lång tid det tar efter det att en gränsöverskridande betalning har tagits emot, innan det belopp som krediterats kontot hos det institut som betalningsmottagaren anlitat överförs till betalningsmottagarens konto.
- Uppgifter om beräkningsgrunden för de kostnader och avgifter kunden skall betala till institutet, vid behov även räntesatserna.
- Uppgifter om valuteringsdag, om institutet tillämpar sådan.
- Uppgifter om vilka möjligheter kunden har att göra reklamationer och anföra besvär och hur dessa möjligheter kan utnyttjas.
- Uppgifter om vilka växlingskurser som använts.

*Artikel 4***Information efter det att gränsöverskridande betalningar utförts**

Instituten skall, efter det att de utfört eller mottagit en gränsöverskridande betalning, ge sina kunder klar, skriftlig och lättförståelig information, eventuellt i elektronisk form, om kunderna inte uttryckligen avstår från detta. Denna information skall minst innehålla

- uppgifter som gör det möjligt för kunden att identifiera den gränsöverskridande betalningen,
- det ursprungliga beloppet för den gränsöverskridande betalningen,
- summan av alla kostnader och avgifter för kunden,
- valuteringsdag, om institutet använder sådan.

Om beställaren har specificerat att avgifterna för den gränsöverskridande betalningen helt eller delvis skall debiteras betalningsmottagaren, skall denne informeras om detta av det institut han anlitar.

När växling av valuta har ägt rum skall det institut som utfört växlingen informera sin kund om vilken kurs som använts.

INSTITUTENS MINIMIFÖRPLIKTELSE BETRÄFFANDE
GRÄNSÖVERSKRIDANDE BETALNINGAR*Artikel 5***Institutets förpliktelser**

Med undantag av de fall då ett institut inte vill göra affärer med en kund, skall institutet, på kundens begäran, när det gäller en gränsöverskridande betalning vars specifikationer är angivna, göra åtaganden angående tidsåtgången för genomförandet av betalningen samt angående kostnader och andra avgifter, med undantag av dem som är avhängiga av den valutakurs som kan komma att användas.

*Artikel 6***Förpliktelser beträffande genomförandetid**

1. Beställarens institut skall utföra den gränsöverskridande betalningen inom den tid som överenskommit med beställaren.

När den överenskomna tiden inte iakttas eller överenskommelse om tidsåtgång saknas och beloppet ännu fem bankdagar efter acceptdatumet för ordern om gränsöverskridande betalning inte krediteras kontot hos det institut betalningsmottagaren anlitat, skall beställaren ersättas av det institut han anlitat.

Ersättningen utgörs av en ränta som beräknas på grundval av referensräntesatsen för det överförda beloppet för perioden mellan

- slutet av den sista dagen för den överenskomna tidsåtgången, eller i avsaknad av en sådan, slutet av den femte bankdagen efter acceptdatumet för ordern om gränsöverskridande betalning, och
- den dag beloppet krediterats kontot hos det institut betalningsmottagaren anlitat.

På samma sätt skall ett förmedlande institut ersätta det institut som beställaren anlitat, om det förmedlande institutet är ansvarigt för att en gränsöverskridande betalning inte genomförts inom den avtalade tiden eller, om ingen tid avtalats, före slutet av den femte bankdagen efter acceptdatumet för ordern om gränsöverskridande betalning.

2. Det institut som betalningsmottagaren anlitat skall göra det överförda beloppet tillgängligt för betalningsmottagaren inom den tid som överenskommit med denne.

När den överenskomna tiden inte iakttas eller, i avsaknad av en sådan överenskommelse, när beloppet inte krediterats mottagarens konto vid slutet av den bankdag som följer efter den dag beloppet krediterats kontot hos det institut som betalningsmottagaren anlitat, skall betalningsmottagarens institut gottgöra denne.

Ersättningen utgörs av en ränta som beräknas på grundval av referensräntesatsen för betalningsbeloppet för perioden mellan

- sista dagen för den överenskomna tidsåtgången eller, om ingen överenskommelse om tid föreligger, den bankdag som följer efter den dag beloppet krediterats kontot hos det institut som betalningsmottagaren anlitat, och
- det datum beloppet krediteras betalningsmottagarens konto.

3. Ingen ersättning skall utgå enligt punkterna 1 och 2 när det institut som beställaren anlitat, respektive det institut som betalningsmottagaren anlitat, kan fastställa att förseningen beror på beställaren respektive betalningsmottagaren.

4. De föregående punkterna 1, 2 och 3 påverkar på inget sätt de rättigheter som kunder och institut som medverkat vid genomförandet av en gränsöverskridande betalning har i övrigt.

Artikel 7

Skyldigheten att göra den gränsöverskridande betalningen i enlighet med instruktionerna på betalningsordern

1. Det institut som beställaren anlitat, eventuella förmedlande institut och det institut som betalningsmottagaren anlitat, är från acceptdatumet för ordern om gränsöverskridande betalning skyldiga att genomföra betalningen till dess fulla belopp, om inte beställaren har specificerat att omkostnaderna för den gränsöverskridande betalningen helt eller delvis skall betalas av betalningsmottagaren.

Bestämmelserna i föregående stycke påverkar inte möjligheterna för betalningsmottagarens institut att belasta mottagaren för kostnader avseende förvaltningen av dennes konto i överensstämmelse med gällande regler och sedvana. En sådan avgift får dock inte användas av institutet i syfte att kringgå de skyldigheter som anges i föregående stycke.

2. Utan att detta påverkar andra krav som beställaren anför, är det institut beställaren anlitat, när detta eller ett förmedlande institut har gjort ett avdrag från betalningsbeloppet i strid med punkt 1, skyldigt att, om beställaren så kräver, överföra det avdragna beloppet till betalningsmottagaren, utan något avdrag och för egna medel, om inte beställaren begär att beloppet skall krediteras honom.

Varje förmedlande institut som reducerat beloppet i strid med bestämmelserna i punkt 1 är skyldigt att, på egen bekostnad och utan ytterligare avdrag, överföra det avdragna beloppet till det institut som beställaren anlitat, eller, om detta institut så kräver, till mottagaren av den gränsöverskridande betalningen.

3. När det institut som betalningsmottagaren anlitat inte har fullgjort sin skyldighet att utföra den gränsöverskridande betalningen i överensstämmelse med beställarens instruktioner, är detta institut skyldigt att med egna medel kreditera mottagaren det felaktigt avdragna beloppet, utan att detta påverkar andra krav som beställaren anför.

Institutens återbetalningsskyldighet vid betalningar som inte genomförts på det sätt som avtalats

1. Utan att detta påverkar andra krav som beställaren framställer skall det institut som beställaren anlitat, om detta institut accepterat en gränsöverskridande betalningsorder och det överförda beloppet inte krediterats kontot hos det institut som betalningsmottagaren anlitat, vara skyldigt att kreditera beställaren hela beloppet eller högst 12 500 ecu om betalningsbeloppet överstiger denna summa, jämte

– ränta som beräknas på grundval av referensräntesatsen för betalningsbeloppet för perioden mellan den dag då en begäran om en gränsöverskridande betalning gjordes och krediteringsdatumet, och

– de utgifter som beställaren haft för den gränsöverskridande betalningen.

Dessa belopp skall ställas till beställarens förfogande inom fjorton bankdagar efter hans begäran, om inte ett belopp som motsvarar ordern om gränsöverskridande betalning under mellantiden överförts till ett konto hos det institut betalningsmottagaren anlitat.

Detta krav kan inte göras gällande före utgången av den tidsfrist för genomförandet av den gränsöverskridande betalning som överenskommits mellan det institut som beställaren anlitat och denne, eller om ingen tid avtalats, utgången av den tidsfrist som anges i artikel 6.1 andra stycket.

På samma sätt är varje förmedlande institut som har accepterat en order om gränsöverskridande betalning skyldigt att med egna medel betala tillbaka det överförda beloppet jämte ränta och omkostnader till det institut som gav instruktioner om betalningen. Om den gränsöverskridande betalningen inte genomförts på det sätt som avtalats på grund av att det sistnämnda institutet gett felaktiga eller ofullständiga instruktioner, skall det förmedlande institutet i görligaste mån bemöda sig om att betala tillbaka beloppet.

2. Om anledningen till att en gränsöverskridande betalning inte har genomförts på det sätt som avtalats är att ett förmedlande institut som valts av det institut betalningsmottagaren anlitat inte genomfört den, är det senare institutet, trots vad som sägs i punkt 1, skyldigt att ställa detta belopp, dock högst 12 500 ecu, till betalningsmottagarens förfogande.

3. Om en gränsöverskridande betalning inte har genomförts på det sätt som avtalats på grund av att beställaren har gett sitt institut felaktiga instruktioner, eller på grund av att ett förmedlande institut som uttryckligen valts av beställaren inte har utfört ordern om gränsöverskridande betalning, skall det institut som beställaren anlitat och övriga institut som medverkat i transaktionen utan hinder av punkt 1 bemöda sig om att i görligaste mån betala tillbaka beloppet.

När det institut som beställaren anlitat fått beloppet återbetalt, är det skyldigt att kreditera beställarens konto med beloppet. I detta fall är instituten, inklusive det institut som beställaren anlitat, inte skyldiga att

återbetala avgifter och upplupna räntor och får dra av de dokumenterade omkostnader som återbetalningen medfört.

Prop. 1998/99:53
Bilaga 1

Artikel 9

Force majeure

Trots vad som sägs i direktiv 91/308/EEG, är de institut som medverkar vid genomförandet av en gränsöverskridande betalning befriade från skyldigheterna i det här direktivet, om de kan åberopa force majeure – varmed skall förstås osedvanliga eller oförutsägbara omständigheter som den som åberopar dem inte har något inflytande över, och som han inte har någon möjlighet att avvärja, ens om han visar största möjliga försiktighet.

Artikel 10

Reglering av tvister

Medlemsstaterna skall se till att det finns lämpliga och effektiva förfaranden för att göra reklamationer och anföra besvär för att reglera eventuella tvister mellan en beställare och det institut han anlitat, eller mellan en betalningsmottagare och det institut han anlitat, så långt möjligt inom ramen för existerande förfaranden.

AVDELNING IV

AVSLUTANDE BESTÄMMELSER

Artikel 11

Tillämpning

1. Medlemsstaterna skall sätta i kraft de lagar och andra författningar som är nödvändiga för att följa detta direktiv senast den 14 augusti 1999. De skall genast underrätta kommissionen om detta.

När medlemsstaterna antar dessa lagar och andra författningar, skall dessa innehålla en hänvisning till detta direktiv eller åtföljas av en sådan hänvisning när de offentliggörs. Närmare regler för denna hänvisning fastställs av medlemsstaterna.

2. Medlemsstaterna skall till kommissionen överlämna texterna till de centrala bestämmelser i lagar och andra författningar som de antar inom det område som omfattas av detta direktiv.

Rapport till Europaparlamentet och rådet

Senast två år efter det att det här direktivet har börjat tillämpas skall kommissionen till Europaparlamentet och rådet överlämna en rapport om tillämpningen, vid behov åtföljd av förslag till ändringar.

Mot bakgrund av rådande förhållanden i varje medlemsstat och den tekniska utveckling som skett, skall denna rapport speciellt behandla frågan om de tidsfrister som fastställs i artikel 6.1.

Artikel 13

Ikraftträdande

Detta direktiv träder i kraft samma dag som det offentliggörs i *Europeiska gemenskapernas officiella tidning*.

Artikel 14

Mottagare

Detta direktiv riktar sig till medlemsstaterna.

Utfärdat i Bryssel den 27 januari 1997.

På Europaparlamentets vägnar
J.M. GIL-ROBLES
Ordförande

På rådets vägnar
G. ZALM
Ordförande

Förteckning över remissinstanser avseende
promemorian om betalningsöverföringar till och
från andra stater inom Europeiska unionen m.m.
(Fi 97/3720)

Prop. 1998/99:53
Bilaga 2

Efter remiss har yttrande över promemorian avgetts av Sveriges riksbank, Hovrätten för Övre Norrland, Kammarrätten i Jönköping, Marknadsdomstolen, Finansinspektionen, Riksgäldskontoret, Svenska Bankföreningen, Konsumentverket, Allmänna reklamationsnämnden, Kommerskollegium, Konkursverket, Svensk Handel, Svenska arbetsgivareföreningen (SAF), Företagarnas Riksorganisation, Finansbolagens Förening, Svenska Fondhandlareföreningen och Sveriges Transportindustriförbund.

Tjänstemännens Centralorganisation (TCO), Sveriges Akademikers Centralorganisation (SACO), Landsorganisationen i Sverige (LO) och Sveriges försäkringsförbund har förklarat sig avstå från att lämna remissyttranden.

Lagförslag

Förslag till
lag om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska
samarbetsområdet

Härigenom föreskrivs följande.

Tillämpningsområde

1 § Denna lag gäller betalning som en fysisk eller juridisk person (beställare) gör från Sverige till en fysisk eller juridisk person (betalningsmottagare) i en annan stat inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller från en beställare i en sådan stat till en betalningsmottagare i Sverige. Betalningen skall utföras av en bank eller annat företag, som i sin verksamhet medverkar i betalningsöverföringar till utlandet, genom att beloppet överförs till en bank eller annat företag som betalningsmottagaren anlitar.

Lagen är endast tillämplig på betalningar som görs i euro eller någon annan av EES-staternas valutor till ett högsta belopp motsvarande 50 000 euro.

Lagen gäller inte betalningsöverföringar som görs på uppdrag av banker eller andra företag som nämns i första stycket.

Definitioner

2 § I denna lag avses med

förmedlande bank: en bank som medverkar i en betalningsöverföring utan att anlitas av beställaren eller betalningsmottagaren,

acceptdag: den dag då beställaren har erlagt det belopp och lämnat de uppgifter som banken kräver för att kunna verkställa betalningsöverföringen.

Vad som sägs i denna lag om bank gäller även sådana andra företag som nämns i 1 § första stycket.

Information om villkoren för en betalningsöverföring

3 § Banker som verkställer betalningsöverföringar skall informera kunderna om villkoren för en betalningsöverföring. Informationen skall lämnas skriftligen eller i elektronisk form. Den skall innehålla

1. den tid det tar att överföra ett belopp till den bank som betalningsmottagaren anlitar, med angivande av hur tiden beräknas, och den tid det tar från det att betalningsmottagarens bank har tagit emot ett belopp till dess att det betalningsmottagarens konto krediteras,
2. hur de kostnader som kunden skall betala beräknas,
3. den dag banken debiterar beställarens konto eller krediterar betalningsmottagarens konto,
4. hur de växlingskurser som används beräknas,
5. lagens tillämpningsområde och bankens ersättningsskyldighet när en betalningsöverföring inte verkställs och
6. möjligheterna att få klagomål och begäran om ersättning prövade när ett uppdrag utförs felaktigt och hur kunden i så fall skall gå till väga.

Information efter det att en betalningsöverföring utförts

4 § En bank som har verkställt en betalningsöverföring eller tagit emot ett överfört belopp skall lämna beställaren respektive betalningsmottagaren tydlig information om överföringen. Informationen skall lämnas skriftligen eller i elektronisk form. Den skall innehålla

1. uppgifter som gör det möjligt för beställaren och betalningsmottagaren att identifiera betalningen,
2. det ursprungliga beloppet som betalningsöverföringen avsåg,
3. samtliga kostnader som beställaren eller betalningsmottagaren skall betala och
4. den dag banken debiterar beställarens konto eller krediterar betalningsmottagarens konto.

Om beställaren har angett att kostnaderna helt eller delvis skall bäras av betalningsmottagaren, skall den bank som betalningsmottagaren anlitar informera honom om detta. Om valuta har växlats, skall den bank som har utfört växlingen informera sin kund om den kurs som har använts.

Information behöver inte lämnas enligt denna paragraf, om beställaren eller betalningsmottagaren förklarar att han avstår från den.

5 § I fråga om underlåtelse att lämna information enligt 3 och 4 §§ eller som annars är av särskild betydelse från konsumentsynpunkt finns bestämmelser i marknadsföringslagen (1995:450).

Överenskommelse om tid och kostnader för en betalningsöverföring

6 § När en bank åtar sig att verkställa en betalningsöverföring, skall banken på beställarens begäran förbinda sig beträffande tiden och kostnaderna för överföringen. Motsvarande gäller för en bank som på betalningsmottagarens begäran åtar sig att ta emot det belopp som en betalningsöverföring avser.

7 § Det belopp som en betalningsöverföring avser skall överföras till den bank som betalningsmottagaren anlitar senast före utgången av femte bankdagen från acceptdagen, om inte beställaren och den anlitade banken uttryckligen har kommit överens om någon annan tid.

Den bank som beställaren anlitar är inte bunden av den angivna tidsfristen om den vidtar åtgärder med stöd av lagen (1993:768) om penningtvätt.

8 § Om det belopp som en betalningsöverföring avser inte har överförts till den bank som betalningsmottagaren anlitar inom den tid som avses i 7 §, har beställaren rätt till ersättning av den bank som han har anlitat. Ersättningen utgörs av ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den dag då beloppet senast skulle ha överförts till den dag då överföringen skedde.

Om det beror på en förmedlande bank att beloppet inte har överförts till betalningsmottagarens bank inom den tid som avses i 7 §, skall den förmedlande banken betala ersättning till beställarens bank beräknat på det sätt som anges i första stycket.

Första och andra styckena gäller inte, om banken visar att dröjsmålet beror på beställaren.

9 § Den bank som betalningsmottagaren anlitar skall göra det belopp som betalningsöverföringen avser tillgängligt för honom före utgången av bankdagen efter den då beloppet överfördes till banken, om inte betalningsmottagaren och banken har kommit överens om någon annan tid.

Den bank som betalningsmottagaren anlitar är inte bunden av den angivna tidsfristen om den vidtar åtgärder med stöd av lagen (1993:768) om penningtvätt.

10 § Om den bank som betalningsmottagaren anlitar inte har gjort det belopp som betalningsöverföringen avser tillgängligt för honom inom den tid som avses i 9 §, är betalningsmottagaren berättigad till ersättning av banken. Ersättningen utgörs av ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den dag då beloppet senast skulle ha varit tillgängligt för betalningsmottagaren till den dag då det blev tillgängligt.

Första stycket gäller inte, om banken visar att dröjsmålet beror på betalningsmottagaren.

Kostnader

11 § En bank som medverkar vid en betalningsöverföring får inte göra avdrag för kostnader från det belopp som skall överföras, om inte beställaren har angett att kostnaderna helt eller delvis skall bäras av betalningsmottagaren.

Den rätt till ersättning som den av betalningsmottagaren anlitade banken kan ha för förvaltningen av hans konto i banken får inte utnyttjas i strid med första stycket.

12 § Om den bank som beställaren anlitar eller en förmedlande bank har gjort avdrag för kostnader i strid med 11 §, skall beställarens bank på hans begäran betala det avdragna beloppet till betalningsmottagaren eller, om beställaren begär det, till honom.

Om en förmedlande bank har gjort avdrag för kostnader i strid med 11 § är banken skyldig att betala det avdragna beloppet till beställarens bank eller, om denna begär det, till betalningsmottagaren.

13 § Har den bank som betalningsmottagaren anlitar gjort avdrag för kostnader i strid med 11 §, är banken skyldig att betala det avdragna beloppet till betalningsmottagaren.

Ersättningskyldighet när en betalningsöverföring inte har verkställts

14 § Om det belopp som en betalningsöverföring avser inte har överförts till den bank som betalningsmottagaren anlitar, skall den bank beställaren anlitar till honom

1. betala tillbaka beloppet, dock högst motsvarande 12 500 euro,
2. betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den dag då beställaren gav banken uppdraget att utföra betalningsöverföringen till den dag då återbetalning sker, och
3. ersätta de kostnader som beställaren har haft för betalningsöverföringen.

De belopp som anges i första stycket skall betalas till beställaren inom fjorton bankdagar från det att han framställde begäran om ersättning. Sådan begäran får inte framställas före utgången av den tid som avses i 7 §.

Första stycket gäller inte, om det belopp som betalningsöverföringen avser har överförts till betalningsmottagarens bank innan den tid som anges i andra stycket första meningen har gått ut.

15 § Bestämmelserna i 14 § tillämpas även på en förmedlande bank, som har mottagit det belopp som en betalningsöverföring avser. Beloppet skall dock betalas till den bank som uppdrog åt den förmedlande banken att medverka. Om anledningen till att betalningsöverföringen inte har utförts är att den uppdragsgivande banken har gett felaktiga eller bristfälliga instruktioner, gäller i stället att den förmedlande banken skall vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att det belopp som betalningsöverföringen avser skall betalas tillbaka.

16 § Om anledningen till att det belopp som en betalningsöverföring avser inte har överförts till den bank som betalningsmottagaren anlitar är att beställaren har gett sin bank felaktiga eller bristfälliga instruktioner eller att en förmedlande bank, som beställaren själv har valt, inte har utfört sitt uppdrag, gäller inte 14 och 15 §§. I stället skall beställarens bank och övriga berörda banker vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att det belopp som betalningsöverföringen avser skall betalas tillbaka.

Om beloppet betalas tillbaka till beställarens bank, skall denna betala beloppet till beställaren. De berörda bankerna är berättigade att göra avdrag för de kostnader som återbetalningen har medfört.

Prop. 1998/99:53
Bilaga 3

17 § Om anledningen till att det belopp som en betalningsöverföring avser inte har överförts till den bank som betalningsmottagaren anlitar är att en förmedlande bank, som har fått sitt uppdrag av betalningsmottagarens bank, inte har utfört uppdraget, gäller inte 14 och 15 §§. I stället är betalningsmottagarens bank skyldig att till betalningsmottagaren betala det belopp som betalningsöverföringen avser, dock högst motsvarande 12 500 euro.

Avslutande bestämmelser

18 § Bestämmelserna i 8, 10 och 12–17 §§ inverkar inte på de rättigheter som beställare, betalningsmottagare eller banker, som har medverkat vid en betalningsöverföring, kan ha enligt annan lag eller enligt avtal.

Avtalsvillkor som i jämförelse med bestämmelsen i 14 § är till nackdel för beställaren är utan verkan mot denne.

19 § Att en bank inte fullgör en förpliktelse som banken har enligt denna lag skall inte medföra någon påföljd som anges i lagen, om banken visar att detta beror på ett hinder utanför bankens kontroll som den inte skäligen kunde förväntas ha räknat med när avtalet ingicks och vars följder den inte heller skäligen kunde ha undvikit eller övervunnit.

Denna lag träder i kraft den 14 augusti 1999.

Förslag till
lag om ändring i prisinformationslagen (1991:601)

Prop. 1998/99:53
Bilaga 3

Härigenom föreskrivs att 3 § prisinformationslagen (1991:601) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Särskilda föreskrifter om information till konsumenter finns i konsumentkreditlagen (1992:830), konsumentförsäkringslagen (1980:38) och valutaväxlingslagen (1996:1006).

Föreslagen lydelse

3 §¹²

Särskilda föreskrifter om information till konsumenter finns i konsumentkreditlagen (1992:830), konsumentförsäkringslagen (1980:38), valutaväxlingslagen (1996:1006) och lagen (1999:000) om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Denna lag träder i kraft den 14 augusti 1999.

¹² Senaste lydelse 1996:1010.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1999-02-19

Närvarande: f.d. justitierådet Per Jermsten, justitierådet Ingegerd Westlander, regeringsrådet Susanne Billum.

Enligt en lagrådsremiss den 28 januari 1999 (Finansdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till

1. lag om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet,
2. lag om ändring i prisinformationslagen (1991:601).

Förslagen har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Carina Crantz.

Förslagen föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

Rubrikerna före 3 § och 4 §.

I 3 §, under särskild rubrik, ges bestämmelser om skyldighet för bank, eller annat företag som utför betalningsöverföringar, att informera kunderna om villkoren för en sådan överföring. 4 och 5 §§ föregås av rubriken "Information efter det att en betalningsöverföring utförts". Föreslagna bestämmelser därom ges i 4 §. Följande paragraf innehåller en hänvisning till bestämmelser i marknadsföringslagen som avser information enligt såväl 3 § som 4 §. Med hänsyn härtill och då 6 § innehåller bestämmelser som ur kronologisk synpunkt närmast bort ha sin plats efter 3 §, förordar Lagrådet att de föreslagna rubrikerna före 3 § och 4 och 5 §§ ersätts med en gemensam rubrik före 3 § med lydelsen "Informationsskyldighet".

7-10 §§ samt 2 §

I 7 § första stycket anges att det belopp som en betalningsöverföring avser skall överföras till den bank som betalningsmottagaren anlitar "senast före utgången av femte bankdagen efter acceptdagen", om inte beställaren och den anlitate banken uttryckligen har kommit överens om annan tid.

När det i samma paragrafs andra stycke sedan hänvisas till "den angivna tidsfristen" kan tvekan möjligen uppstå om vad som avses därmed. För att undvika ett missförstånd bör enligt Lagrådets mening efter de citerade orden tillfogas "eller överenskommen tidsfrist".

Av nyss anförda skäl bör "7 §" i 8 § första stycket ersättas med "6 § eller 7 § första stycket" samtidigt som "7 §" i andra stycket i förevarande paragraf ändras till "första stycket". Vidare bör 9 § andra stycket ändras på motsvarande sätt som föreslagits beträffande 7 § andra stycket. I 10 § första stycket bör slutligen hänvisningen till 9 § ändras att avse "6 § eller 9 § första stycket".

I 7 § och 9 § används begreppet "bankdagen". Enligt Lagrådets mening är det inte givet att detta begrepp är helt entydigt. Lagrådet förordar därför att 2 §, som bl.a. innehåller en definition av "acceptdag", kompletteras med en närmare beskrivning av vad som avses med "bankdag".

Med hänsyn till att 8 och 10 §§ innehåller föreskrifter om rätt till ersättning i vissa fall föreslår Lagrådet också att rubriken före 7-10 §§ ges följande lydelse: "Tid för utförande av en betalningsöverföring och ersättning vid försening".

14 §

Paragrafen innehåller bestämmelser om rätt till ersättning när en betalningsöverföring inte har genomförts.

Lagrådet noterar till en början att det av den föreslagna lagtexten i första stycket 2 inte kan utläsas vad som anges i författningskommentaren, nämligen att ränta aldrig skall beräknas på högre belopp än 12 500 euro. Frågan om rätta innebörden av "beloppet" i punkt 2 bör därför lämpligen bli föremål för ytterligare övervägande under det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Vad angår andra och tredje styckena i paragrafen skulle enligt Lagrådets mening deras innehåll komma till tydligare uttryck om styckena ges följande lydelse:

"Ersättning som anges i första stycket 1–3 skall betalas till beställaren inom fjorton bankdagar från det att han framställde begäran om ersättning, om inte det belopp som betalningsöverföringen avser dessförinnan har överförts till betalningsmottagarens bank.

Begäran enligt andra stycket får inte framställas före utgången av den tid som avses i 6 § eller 7 § första stycket".

Förslaget till lag om ändring i prisinformationslagen (1991:601)

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 4 mars 1999

Närvarande: statsministern Persson, ordförande, och statsråden Freivalds, Lindh, Sahlin, von Sydow, Klingvall, Östros, Engqvist, Rosengren, Larsson, Wärnersson, Lejon, Lövdén

Föredragande: statsrådet Lövdén

Regeringen beslutar proposition 1998/99:53 lag om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
--------------------	--	---

Lag om betalningsöverföringar inom Europeiska ekonomiska samarbetsområdet

397L0005

